Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT — פרייז 20 גראשען — היינט 8 זייטען.

נייער פאלקסבלאט

Nr. 242 | Łódź, Czwartek 17 października 1929 r. | זיבעטער יאהרגאנג | לאדז דאנערשטאג, יג תשרי תר"צ | № 242

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פיעטר' אוהער 21, טעל. 24-71

די גענעז-אקציע פון ב. ב.

אויף דער טעטיגקייט פון דער אפאזיציע

ווארשא, 16 (טעלעפאניש). היינט פארמיטאג איז אין דער וואוינונג פון פולקאווניק סלאוועק פארגעקומען א זיצונג פון רעגירונגס בלאק.

אויפ'ן טאג-ארדנונג האבען זיך געפונען פאליטישע פראגען, אין צוזאמענהאנג מיט דער געשאפענער לאגע און מיט דער נאהענטער סיים-סעסיע.

די פלענאר-זיצונג פון קלוב קומט פאר דאנערשטאג (היינט) 11 א זייגער פארמיטאג אין סיים. דעם פאליטישען רעפעראט אויף דער פלענאר-זיצונג וועט האלטען פולקאווניק סלאוועק. ס'וועט אויך צוגעגרעדט ווערען די טאקטיק פון דער האנדלונג פון קלוב אויף דער נאהענטער בודזשעט-סעסיע.

היינט אין אוועגד וועט דער פרעמיער שווי-טאלסקי אויפנעהמען די דעפוטאטען און סענאטארען פון איינסעל-קלוב מיט א טיי.

„וויזוואלעניע" וועט אריינטראגען אנ'אונצוטרוי-וואטום פאר דער רעגירונג

ווארשא, 16 (טעלעפאניש). היינט איז פארגעקומען א פלענארע זיצונג פון פארלאמענטארישען קלוב פון „וויזוואלעניע". ס'איז איינשטימיג בעשלאסען געווארען ביים אנהויב פון דער סיים-סעסיע אריינצוטראגען צוזאמען מיט אלע דעמאקראטישע סיים-גרופירונגען א פארשלאג וועגען אומצוטרוי פאר דער רעגירונג.

בעגייט דעם האלסמאן-פראצעס

אינסבורק, 16 (אטצ) דער פראצעס געגען יודישען סטודענט האלסמאן ווערט היינט ווידער בעגייט.

מאסענהאפטע רעוויזיעס און ארעסטען

צווישען דייטשע סקויטען-אנפיהרער אין פוילען

ראנציג 16 (ספ. טעל.) די טעלעגראפען-אגענטור „טעל-אוניאן" מעלדעט: דינסטאג 4 א זייגער נאכמיטאג האט די פאליציי אדורכגעפיהרט א רעוויזיע אין ביורא פון די דייטשע סיים-דעפוטאטען אין בידגאשטש. עס זענען צוגענומען געווארען פיל דאקומענטען, און דער לאקאל איז פערחתמעט געווארען. ס'איז אויך פארגעקומען א רעוויזיע אין דער פריוואט-וואוינונג פון דייטשען רעדאקטאר גרעבע און פון לייטער פון סיים-ביורא היירעלק. היירעלק איז ארעסטירט געווארען.

אויך אין דייטשען לאנדווירטשאפטליכען פעראיין אין טארן איז פארגעקומען א גענויע רעוויזיע. אין פויזען איז ארעסטירט געווארען דער פיהרער פון דעם דייטשען סקויטען-פעראיין אין פוילען ד"ר בורכארדט.

ווארשא, 16 (טעלעפאניש). די ציימונג „א.ב.צ." מעלדעט, או די רעוויזיעס און ארעסטען אין בידגאשטש, פויזען און טארן שטעהען אין צוזאמענהאנג מיט דער ארבייט פון די דייטשע סקויטען, וועלכע זענען געשטאנען אין פערשטענדיגונג מיט דייטשלאנד, האבען זיך מיליטעריש אויסגעשולט אין דייטשלאנד און בעקומען פון דארט געלד.

אראבישער קאנגרעס — סוף אקטאבער

ירושלים, 16 (י.ט.א.) די אראבישע עקזעקוטיווע האט בעשלאסען צונויפצורופען דעם אראבישען קאנגרעס אויפ'ן סוף פון היינטיגען חודש. צום קאנגרעס זענען איינגעלאדען געווארען אויך אראבער אויסער פאלעסטינא.

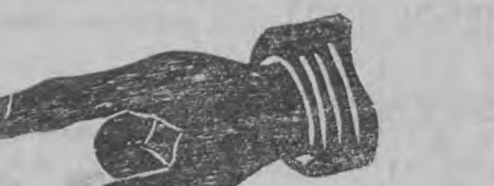

מענער-היטע

אין די נייעסטע פאסאנען און קאלירען, בעסטע קוואליטעט

עמפפעהלט

מ. קאפעלושניק, נור קאנסטאנטינער 8

די בעוואוסטע יודישע

שאקאלאדע-פאבריק אין לאדז

„ZŁOTY RAJ"

אינהאבער: ש. האלפערן. פערקויפס-שטעלען: וושכאדניא 50, צעגעלניאנא 26 און זאוואדזקא 11.

עמפפעהלט אויף די יום-טובים א רייכען אויסוואהל פון שאקאלאד, קארמעלען-שאקאלאד און אוואצאווע.

בעקאנטמאכונג.

דערמיט מאך איך בעקאנט דעם געעהרטען פובליקום, או צום איצטיגען ווינטער-סעזאן, אנהויבענדיג פון 20-טען ד. ח. ווערט אין מיין

קאפע-רעסטאראן „Piccadilly"

זאוואדזקא 1, טעל. 3-40

איינגעארדענט יעדען שבת, זונטאג און יום-טובים FIVE O'CLOCKI (5 אוהר-טעה) מיט'ן אנטייל פון ערשטקלאסיגען קווארטעט.

ביים קלאוויר: פר' לובא שווארצבערג. אויך יעדען אווענד קאנצערט.

בעמערקונג: ס'ווערען אנגענומען בעשטעלונגען אויף חתונות, בעלער און באנקעטען.

מיט אכטונג CAFE RESTAURANT

„PICCADYLLI", Zawadzka 1, tel. 3-40.

אתרוגים

מובחרים

לולבים והדסים

במקח השוה על הורט ועגצעל

אגראדאווא 2 אין הויף

„פאנטופליס".

ביליג סוכות

אויף אפצוהאלטען און צו פערקויפען

ווי אויך סכך-ברעטלעך און ברעטער

אויפ'ן פוד ביליג צו בעקומען

פאלנאצנא 17, אין האלץ-סקלאד

געדענקט די אדרעס!

אתרוגים

מובחרים לולבים והדסים

במקח השוה אין הורט און ענצעל

שוין צו בעקומען ביי

עמנואל קאפעלוש

פלאץ וואלנאשטשי 10 (נייע שטאט).

א גמר חתימה טובה

ווינשען מיר אונזערע שוועסטער און שוועגערס-קינדער, אלע אונזערע פריינד און בעקאנטע, ווי אויך די רעדאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט".

לודז, שנת תר"צ — פאמיליע ראמין.

8-ונג „בית-לחם"

וושכאדניא 68/70

מען בעט זעהר די אלע פערזאנען, וואס האבען זיך איינגעשריבען אויף

צו בעקומען פראדוקטען אויף יום-טוב

צו קומען אפנעהמען די פראדוקטען היינט פון 6 ביז 11 אין אווענד.

די פערוואלטונג

אתרוגים — מובחרים

לולבים והדסים מהודרים

געבראכט דירעקט פון טריעסט איז אנגעקומען אין א גרויסען אויסוואהל אין הורט און ענצעל, ווי אויך א קליינע צאהל

ארץ-ישראל (יפו) אתרוגים

צו בעקומען ביי יאבלאנסקי, וושכאדניא 18, ביי יאנאווסקי, וושכאדניא 6, און אויף נאוואמיעסקא 8 אין פראנט-געוועלב.

דער ליבסטער גאסט

אין דער סוכה איז

„כרמל" ווין

אויף דיין יום-טוב-טיש

סטאלין זאל דימיסיאנירען
צוליב פאליטיק אדער קראנקהייט

מאסקווא, 16 (ספ. טעל.) נעכטען האבען זיך פערשפרייט קלאנגען, אז סטאלין, דער אייזערנער דיקטאטאר פון רוסלאנד, געהט אראפ אין דימיסיע. די סיבה זאל זיין דאס, וואס די גרויסע מעהרהייט חברים זיינע זענען געווען געגען זיין פאליטיק אין בעצוג צו די פויערים.

די דאזיגע ידיעה האט ארויסגערופען א געוואלדיגע סענסאציע.

בערלין, 16 (אטע). מ'מעלדעט פון מאסקווא, אז סטאלין זאל האבען קראנק געווארען אויף א נערווען-קראנקהייט און מ'האט איהם אפגעפיהרט אין א סאנאטאריום, די דאקטוירים זאלען איהם האבען פערבאטען זיך צו פערנעהמען מיט מלוכה-ארבייט.

צווישען סאוויעטישען און כינעזישען מיליטער
קומען פאר שווערע קאמפען

טאקיא, 16 (ספ. טעל.) לויט יאפאנישע מיטטיילונגען פון כארבין זענען אין פערלויף פון שבת און זונטאג'דיגען טאג פארגעקומען פערביטערטע קאמפען צווישען כינעזישען און סאוויעטישען מיליטער ביי לאהוס, דארט ווי דער טייך סונגארי פאלט אריין אין אמור.

די סאוויעטישע פוסגעהער פערשטארקט מיט הארמאטען-פייער און 14 עראפלאנען, האבען דורך צוויי טאג פערווארפען אונאויפהערליך די כינעזישע פאזיציעס מיט א האגעל פון קוילען. אויפ'ן טייך אמור האט די רויטע ארטילעריע דערטרונקען דריי כינעזישע קאנאנען-שיפלעך, דערביי זאלען האבען אומגעקומען פינפהונדערט כינעזישע מאטראזען.

נאכ'ן פערזונקען פון די קאנאנען-שיפלעך, האבען די כינעזער פערלאזען זייערע פאזיציעס און זיך צוריקגעצויגען פון ליידוס.

פערלויף פון ארא בישען גענעראל־שטרייק
אין גאנצען לאנד איז געווען רוהיג

לאנדאן, 16 (ספ. טעל.) די ארץ־ישראל־רעגירונג האט געמאלדען דאס זי האט אנגענומען אלע וויכטיגע מיטלען, כדי צו זיכערען די רוה בעת'ן היינטיגען ארא בישען פראטעסט־שטרייק.

עס זענען אויך אנגענומען בעמיהונגען, אז די אראבער זאלען אפרופען דעם שטרייק.

אין אלע גרעסערע שטעט געפינט זיך א גענוגענדע צאהל מיליטער. די בעפעלקערונג האט בעקומען אנווייזונגען אויסצומיידען פון רעהען זיך אויף די גאסען און בעסער זיצען אין שטוב.

ירושלים, 16 (ספ. טעל.) אין צוזאמענהאנג מיט'ן היינטיגען פראטעסט־שטרייק פון די אראבער הערשט ביי דער יודישער בעפעלקערונג א נערוועזע בעאונרוהיגונג און פיל יודישע געשעפטען זענען היינט געשלאסען.

ירושלים, 16 (יט"א טעלעגראפיש). דער היינטיגער שטרייק פון די אראבער האט גענאט א רוהיגען פערלויף. אינ'ם שטרייק האבען אנטיילגענומען די מוכתרים און קריסטליכע סוחרים. פיל אראבישע ארבייטער זענען נישט געקומען צו דער ארבייט. אין די אראבישע קווארטאלען אין ירושלים, חיפה און יפו זענען פיל יודישע געשעפטען געווען געשלאסען.

אין און ארום ירושלים האבען זיך אין די מעטשעטען פערזאמעלט טויזענדער אראבער און אגיטירט געגען יודען, די פאליציי האט די דאזיגע אראבער פערנאנדערגעיאגט.

די בענק זענען געווען געעפענט, די אראבישע צייטונגען זענען ערשינען מיט א נעכטיגער ראטע.

גענעראל איז געפאנגענשאפט
גענומען געווארען דורך זיין אייגענעם אנהענגער
בירגער־קריג אין כינא ליקווידירט

לאנדאן, 16 (אטע) דער ענגלישער גענעראל קאנסול אין נאנקין האט היינט צוגעשיקט א סענסאציאנעלע ידיעה, וועגען א פלוצלינגער ענדערונג אין די אינערליכע פערהעלטנישען אין כינא. דער אנהענגער פון די סאוויעטען גענעראל פענג, וועלכער האט ערקלעהרט קריג דער נאנקינער רעגירונג און האט געגרינדעט אן אייגענע רעגירונג אין פעקין, איז אויף א פראוואקאטארישען אופן גענומען געווארען אין געפאנגענשאפט דורך זיין אייגענעם אנהענגער גענעראל יען. באלד נאך דעם ראיגען פאקט האט גענעראל יען מיטגעטיילט די נאציאנאלע רעגירונג אין נאנקין, אז ער גיט זיך אונטער די בעפעהלען פון דער נאנקינער רעגירונג. אזוי־ארום קען מען רעכענען דעם בירגער־קריג אין כינא פאר ליקווידירט.

מאסקווא, 16 (אטע) די ידיעה, וועגען ארעסט פון גענעראל פענג האט אין מאסקווא געמאכט א געוואלדיגער רושם.

נאנקין, 16 (א.ט.אי) היינט איז פארגעקומען אנ'אויסערגעוועהנליכער זיצונג פון קאבינעט פון דער נאנקינער רעגירונג, ס'איז בעשלאסען געווארען דעם געפאנגענעם גענעראל פענג צו פער'משפט'ען צום טויט דורך הענגען אין אנ'עפענטליך ארט.

גענעראל-שטרייק פון די קוילען-ארבייטער אין פראנקרייך

פאריז. 16 (ספ. טעל) אויפ'ן קאנגרעס פון די קוילען-גרובען-ארבייטער אין מארסייל איז בעשלאסען געווארען צו פראקלאמירען א גענעראל-שטרייק אלס צייכען פון פראטעסט געגען דעם פערגוואלדיגען דעם 8 שעה'דיגען ארבייטס-טאג. דער טערמין פון גענעראל שטרייק איז איבערגעגעבען געווארען דער פערוואלטונג פון די פראפעסיאנעלע פעראיינען.

צאל אויף פוטער-עקספארט

ווארשא, 16 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) אין די. אוסטאוו זענען היינט פערעפענטליכט געווארען 2 אוסטאווען: וועגען בעשטימען א צאל אויף ארויסגעפיהרטען פוטער און וועגען צוריקצאהלען דעם צאל פאר ארויסגעפיהרטען פוטער די עקספארטערען וואס געהערען צו פערשידענע סינדיקאטען. אויף אזא אופן ווערט איינגעפיהרט פאר די סינדיקאטען א גיסט אפיציעלער מאנאפאל אויף פוטער-עקספארט.

עודף אין האנדעלס-בילאנס

ווארשא, 16 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) דער האנדעלס בילאנס פאר חודש סעפטעמבער האט זיך פערענדיגט מיט אנ'עודף פון 14.7 מיליאן זל. אבער סיי דער עקספארט און סיי דער אימפארט זענען קלענער געווארען.

דאס איז א רעזולטאט פונ'ם אינערליכען קריזיס אין לאנד.

מאקדאנאלד פאהרט קיין קאנאדא
דאס אמעריקאנישע פאלק האט איהם געשענקט א מתנה

ניו-יארק, 16 (ספ. טעל.) מאקדאנאלד האט נעכטען ביים פערלאזען אמעריקא בעקומען א זילבערנעם בעכער אלס מתנה פון אמעריקאנישען פאלק פאר זיין ארבייט איבער דער פערפעסטיגונג פון שלום.

מאקדאנאלד איז אפגעפאהרען קיין טאראנטא, וואו ער וועט ארויסטרעטען מיט א רעדע אויפ'ן צוזאמענפאהר פון די פראפעסיאנעלע פעראיינען, וואס קומען דארט איצט פאר.

פראנקרייך, איטאליען און יאפאן
ווילען אנטיילנעהמען אין דער ים־ענטוואפנונגס־קאנפערענץ

לאנדאן, 16 (סס. טעל.) אויף דער איינלאדונג פון דער ענגלישער רעגירונג צו די 5 גרויס-מעכטען וועגען אנטיילנעהמען אין דער ים-ענטוואפנונגס-קאנפערענץ, וואס זאל פארקומען אין חודש יאנואר, האבען פראנקרייך, איטאליען און יאפאן שוין געגעבען זייער הסכמה.

געפונען דאס ארט...

ריגע, 16 (ספ. טעל.) דער „קאמוניסט" ברענגט די ידיעה, אז די סאוויעטישע מאכט האט פעראררענט איינצוארדענען אן אטעיסטישען אינסטיטוט און געגען רעליגיע־מוזעום אין דעם בעוואוסטען קיעווער סאבאר פון הייליגען וולאדימיר און אין דער קירכע פון דער קיעוו־פעטשארסקאיא לאווראַ.

נישט וועגען ציוניזם
האבען גערעדט מאקדאנאלד מיט לואי בראנדייס

ניו־יארק, 16 (יט"א) אין די צייטונגען זענען געווען ידיעות, אז דער ענגלישער פרעמיער מאקדאנאלד האט אויפגענומען אויף אנ'אודיענץ דעם בעריהמטען יודישען פאליטיקער, ריכטער לואי בראנדייס און מיט איהם אויך געשמועסט וועגען די לעצטע געשעהענישען אין ארץ־ישראל.

ווי מיר ווערען געוואויר פון א זיכערע קוועלע, האט לואי בראנדייס מיט מאקדאנאלד'ן נישט גערעדט וועגען ציוניזם און נישט וועגען ארץ־ישראל.

מארד אדער זעלבסטמארד
אויף א סאוויעטישען בירגער אין ווארשא

ווארשא, 16 (טעלעפאניש). ארום 1 ביי-נאכט האבען דורכגעהער ביים גערטענדעל אויפ'ן באנק-פלאץ דערהערט קרעכצען, וועלכע האבען זיך דארט געטראגען פון אפענעם קלאזעט.

ווען מען איז אריין אין קלאזעט, האט מען דארט געפונען ליגען א מאנספערשוין אין א גרויסער קאלוזשע בלוט. ער האט געהאט אונטערגעשניטען דעם האלז...

דער מאנספערשוין איז געווען בעוואוסטלאז. ביים אונבעקאנטען איז די וואונד געווען זעהר א טיפע. נאכ'ן ערטיילען די ערשטע הילף האט איהם דער דאקטאר אפגעפיהרט אין שפיטאל „שוו. דוך" אויף עלעקטאראלנא.

ביים אומבעקאנטען האט מען געפונען א סאוויעטישען פאס, ארויסגעגעבען דורך דער סאוויעטישער געזאנדשאפט אין פאריז פאר'ן סאוויעטישען בירגער פאוועל לאמבאוו, 35 יאהר אלט.

ארום 3 ביינאכט האט זיך לאמבאוו אומגעקעהרט אויף א ווייל צום בעוואוסטזיין און האט נעמענט די אויגען.

ארומקוקענדיג זיך אומרוהיג איבער'ן זאל' האט ער זיך אנגערופען צום דאקטאר, וועלכער איז גראד איבער זיין בעטעל געשטאנען:

— איך בין א געגנער פון איצטיגען רעזשים אין רוסלאנד. געפאהרען בין איך אלס פאליטישער שליח פון פאריז קיין רוסלאנד. 4 פערשוינען זענען מיך בעפאלען. דריי האבען מיך געהאלטען און דער פערטער האט רעווידירט. זיי האבען מיר צוגענומען אלע פאפירען און דאן אונטערגעשניטען דעם האלז...

נאך דער דאזיגער ערקלערונג איז דער פערוואונדעטער צוריק געפאלען אהנמעכטיג אויפ'ן קישען.

וועגען דער דאזיגער ערקלערונג פון קראנקען האט דער דאקטאר באלד מיטגעטיילט טעלעפאניש דער פאליציי. אויפ'ן ארט זענען ארא בגעקומען אייניגע אגענטען, וועלכע דיג פערהערען דעם פערוואונדעטען. עס האט זיך אבער ארויסגעוויזען אז דער קראנקער האט צוריק פערלוירען דעם בעוואוסטזיין. די אגענטען האבען נאכמאל גענוי אונטערזוכט די קליידער פון פערוואונדעטען.

א סענסאציאנעלע ענטדעקונג האט מען געמאכט אין לאמבאוו'ס פארטפעל. מען האט דארט געפונען א וויזיט-קארטע פון בעסעדאווסקי'ן.

אויסער דעם האט מען ביים געהיימנישפולען פערשוין געפונען א צעטעלע מיט'ן אדרעס „כמיעלנא 130".

נאך א גרינדליכער אויספארשונג אין הויז כמיעלנא 130 האט מען פעסטגעשטעלט, אז לאמבאוו איז אין דערמאהנטען הויז ביי קיינעם נישט איינגעשטאנען.

וואס, אלזא, עס בעדייט דאס קוויטעל מיט'ן דאזיגען אדרעס איז נאך נישט בעוואוסט.

Dr. med. H. Lubicz
צענעלניאנא 43, טעל. 32=41
ספעציאליסט פאר הויט, וועגערישע און מענער־שוואכע קראנקהייטען. היילונג מיט קווארץ-לאמפען (האר-אויספאל)
נעמט אן פון 8—10 און פון 5—8 אווענד.

מעכאנישע שלאסעריי
און אויטאגענישע
שוויסעריי
פינקטליכע אויספיהרונג
J. REDER
11 קאנסטאנטינער 11
(רוג זאכאדניא) פריוואט-וואוינונג: גדאנסקא 20

Dr. M. Eljasberg
66 פיעטריקאווער 66
צוריקגעקעהרט.

Dr. med. J. Polakow
קינדער-קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
קאנסטאנטינער 37, טעל. 39-75
אין ד לעטשניצע פעטריקאווער 294, ט. 289.

בעקאנטמאכונג.
דערמיט מאכען מיר בעקאנט, אז צוליב דער בעקוועמליכקייט פון ג' פובליקום, האבען מיר ערעפענט
א געוועלב פון פריש-געשאכטענע כשר'ע עופות
נאווא-זארזשעווסקא 1, פראנט, אין געוועלב
וואו די בעפעלקערונג פון גייער'ס ראיאן קאן יעדען טאג בעקומען צו מעסיגע פרייזען פרישע כשר'ע עופות אונטער דער השגחה פון היגען ראבינאט און ועד הכשרות פון גייער'ס ראיאן.
מיט אכטונג מרדכי לייזער ברענזעל און קאפעל גאלדקינד
בעמערקונג: די פרייזען זענען די זעלבע ווי אויף וואכאדניא-גאס.

מודעה.
אין צוזאמענהאנג מיט'ן אויפרוף פון דער פאריגער וואך וועגען דער יאטקע פון עופות אויף נאווא-זארזשעווסקא 1, איינהאבער מרדכי לייזער ברענזעל און קאפעל גאלדקינד, בין איך מודיע, אז עס איז געשעהען צוליב א מיספערשטענדעניש פון ראבינאט און די יאטקע געפינט זיך אונטער דער השגחה פון ראבינאט, אויך אויף יעדען עוף א סטעמפעל פון די שוחטים.
לאדז, עש"ק האזינו תר"צ. צבי פישהאף, דומ"צ.

מאשין-לעכער
ערשטע ספעציעלע ווערקשטאט פון
ג. נארזשען צעגעלניאנא 29

אנאנסען
— אין —
„נייעם פאלקסבלאט"
האבען דעם גרעסטען ערפאלג.

לאדז. 17 אקטאבער 1929

„נייער פאלקסבלאט“

לאדז. 17 אקטאבער 1929

דער קריזיס פון א מיליטערישער דיקטאטור

דער קריזיס פון וואלדעמאראסעס קאבינעט אדער ריכטיגער, — זיין איינענע דימיסיע איז געקומען גאנץ אומגעריכט.

און הגם דער עצם פאקט האט ארויסגערופען א קאלאסאלע סענסאציע אין די קרייזען וואס אינטערעסירען זיך מיט דעם, ווי ס'איז א זעלבסטפארשטענדליכע זאך, וואס האט פריהער אדער שפעטער געמוזט פאסירען.

אין א פארלאמענטאריש לאנד איז אפילו אין א לאנד, וואו ס'הערשט דיקטאטור מיט א וועלכער נישט איז אפילו אין מיליטערישער פערטרעטערשאפט, זענען די סיבות פון א קאבינעט-קריזיס שטענדיג אין א גרעסערער אדער קלענערער מאס פון פריהער בעוואוסט; אפילו די קוליסען ווערען אזוי בעלויכטען, אז פאר קלאגען אדער אילוזיעס בלייבט נאר א קליינער ארט.

אנדערש איז עס אבער אין לאנד, וואו די גאנצע מאכט קאנצענטרירט זיך אין כמעט איין איינציגער האנד, וועלכע טוט נאר, וואס ס'דיקטירט איהר דער איינענער שכל און וואס זי האלט פאר גוט פאר זיך.

ס'האט זיך טאקע ארויסגעוויזען, אז די צוויי גוטע פאליטישע פריינד, דער פרעזידענט סמעטאנא און וואלדעמאראס, האבען זיך נישט געקענט צוטיילען מיט דער מאכט; און דאס האט געבראכט צום קאנפליקט.

וואלדעמאראס, וועלכער האט זיך געהאלטען פאר דעם מוח פון דער גאנצער פאליטישער ארדענונג, וואס ער האט געשאפען, האט געהאט א קאלאסאלע מאכט און השפעה אין אלע געביטען פון מלוכה-לעבען. ס'איז נישט געווען קיין איין געביט, אין וועלכען ער האט זיך געהאלטען פאר ווייניג קאמפעטענט און וואו ער האט זיך נישט אריינגעמישט. און זיין ווארט אדער רעזאלוציע זענען ענינים, וואס האבען געהאט א שייכות צו אנדערע מיניסטעריומס, איז געווען א געזעץ.

דאס האט, זעלבסטפארשטענדליך, אויפגערעגט געגען וואלדעמאראס'ן די אלע איבעריגע מיטגלידער פון מיניסטער-קאבינעט, וואס פלעגען זיך זעהר אפט פיהלען געטראפען פון זיין ארט האנדלונג און פון זיין פולשטענדיגען איגנארירען זיי. וואלדעמאראס, וואס האט, ווי ס'ווייזט ארויס, זיך שטארק פערלאזען אויף זיין אויטאריטעט, האט פערשפילט די שלאכט.

פראפ. וואלדעמאראס איז געווען די איינציגע צענטראלע פיגור אין דער רעגירונג פון די טוטינקעס, ווייל די אלע איבעריגע מיניסטארען זענען מענשען אהן נעמען, וואס האבען זיך אויף קיין געביט פון מלוכה'שען אדער געזעלשאפטליכען לעבען ביז'ן איצטיגען נישט אויסגעצייכענט און זענען פיר דאן בכלל געווען אומבעקאנט.

ס'איז דעריבער קלאר, אז דאס אוועקגעהן פון וואלדעמאראסען דארף פערצייכענט ווערען נישט נאר אלס א פערזאנאלע ענדערונג נאר אלס קריזיס פון דער גאנצער מאכט-סיסטעם.

די דיקטאטור פון די טוטינקעס אין ליטע איז א דיקטאטור פון א גרופע אפיצירען, וואס האט נאר איין ציל — איינצוהאלטען זייערע איינענע פאזיציעס און לעבען א גוטען טאג.

קיין שום טעארעטישע בעגרינדונג אדער אידעאלאגיע, וואס זאל קענען צוציהען ברייטערע שיכטען פון דער בעפעלקערונג אדער די אינטעליגענץ האבען די טוטינקעס (נאציאנאליסטען) נישט געהאט. זיי האבען דעריבער געהאלטען אין איין פערזיכערען דעם עולם, אז זייער מיין איז נאר גוטס פאר'ן פאלק און, אז מ'מעג זיי זיכער גלויבען אויפ'ן ווארט.

די גאנצע „געזעצגעבונג“ פון וואלדעמאראס און סמעטאנען איז בעשטאנען אויסשליסליך אין פערגרעסערען די מאכט פון פרעזידענט און רעגירונג, ד. ה., פון וואלדעמאראס, און פערניכטען אלע מארמען פון זעלבסטפערוואלטונג און אפילו געזעלשאפטליכער איניציאטיווע.

ווענען א סיים איז בכלל קיין רייד נישט געווען, ווייל די טוטינקעס האבען מורא געהאט פאר'ן רעזולטאט פון די וואהלען, אפילו לויט זייער אייגענער וואהל-ארדינאציע מיט'ן פערגרעסערטען צענזוס, פערשידענע בעגרענצונגען און עהנליכע גזירות, שוין נישט רעדענדיג וועגען דער מעגליכער אויסנוצונג פון רעגירונגס-אפאראט בעת די וואהלען.

מיט איין ווארט, וואלדעמאראס האט מיט אלע כוחות געזוכט צו שאפען פאר זיך אזא לאגע, אז ער זאל שוין קענען אייביג און רוהיג רעגירען אין ליטע ביז'ן טויט אריין.

און ווען א זשורנאליסט האט איהם אנהויב זומער, נאכ'ן אטענטאט, געפרעגט, ווען ער האט בדעה צו נעהמען אורלויב, האט ער טאקע געענטפערט, אז איהם וועט שוין אויסקומען צו רוהען אין קבר.

וואלדעמאראס האט אבער פערגעסען, אז ס'איז נישטא קיין אייביגקייט אונטער דער זון, האט אויך שטארק איבערגעשאצט זיין השפעה אין די מיליטערישע קרייזען.

און ס'איז אפשר נאר נישט אויסגעשלאסען, אז ווען וואלדעמאראס וועט, אלס רעכטלאזער ליטווישער בירגער, ווי זענען אלע איבעריגע, אנהויבען שארפער צו פראטעסטירען געגען זיין איינענער שאפונג, וועט מען איהם משלח זיין אהין, וואוהין ער האט מיט א ברייטער האנד געשיקט זיינע היגענער געפעהרליכע פאליטישע געגנער — אין ווארנער קאנצענטראציע-לאגער (די געפעהרליכע ווערנען געיאגען אויפ'ן עשאפאט).

בראש פון נייעם קאבינעט, אין וועלכען ס'געהען אריין אלע אלטע מיניסטארען, שטעהט א קראנקער מענש, פון וועלכען מ'האלט זעהר און זעהר ווייניג; וואס האט זיך אפשר אויסגעצייכענט מיט דעם, וואס ער איז סמעטאנעס א שוואגער. ס'איז דעריבער דא א גרונד צו זאגען מיט זיכערקייט, אז דער קאבינעט וועט לאנג נישט האלטען, און היות ווי קיין אנדערע פערזאנען זענען נישטא, קען מען אננעהמען, אז די מאכט פון די טוטינגקעס האט דערנרייכט איהר קולמינאציע-פונקט און הויבט אן צו נעהן אויף צוריק.

כאראקטעריסטיש איז דער ערשטער איטערוויו פון דער זשורנאליסטען פון דעם נייעם מיניסטער-פרעזידענט, וועלכער רעדט שוין וועגען דער אקטואליטעט פון דער סיים-פראגע, וואס מ'האט ביז איצט נישט געטארט דערמאהנען.

מ'קען זיכער אננעהמען, אז מיר האבען איצט צו טון מיט א קריזיס פון דער דיקטאטור פון דער מיליטערישער קליקע אין ליטע און אז פריהער אדער שפעטער וועט זי פלאצען ווי א זייפענבלאז, אי בערלאזענדיג נאך זיך שווערע חורבנות און הפקרות און גרויזאמקייטען.

וו. ט.

אנ'אינטערנאציאנאלער שווינדלער

גרויסער סקאנדאל, וואס האט אויפגערודערט די וועלט-דיפלאמאטיע

אין ריגא האט מען מיט עטליכע טאג צוריק ארעסטירט דעם אינטערנאציאנאלען שווינדלער הענרי מאטא, וועלכער האט א דאנק א רייה געפעלשטע דאקומענטען. דאס ער איז א סעקרעטאר פון דער פינאנץ-קאמיסיע ביים פעלקער-בונד געהאט איבעראל צוטריט. ס'איז אין אנהויב קיינעם נישט איינגעפאלען, זיך צו פעראינטערעסירען, צי מאטא איז באמת א סעקרעטאר פון פעלקער בונד. מען האט אפילו נישט בעמערקט דעם פעהלער אויף זיין וויזיט-קארטע, ווייל ביים פעלקער-בונד איז בכלל נישטא קיין פינאנץ-קאמיסיע.

דעם אינטערנאציאנאלען אפעריסט, „הענרי מאטא“ האט מען אריבערגעפיהרט אין תפיסה, האט ער געפרובט סימולירען א שוואכען אין קאפ.

ווי יעדען ארעסטירטען האט מען „מאטא“ צוערשט מעדיציניש אונטערזוכט און דערביי האט זיך ארויסגעוויזען, אז ער איז גע'מל'ט. דאס הארץ און לונגען זענען ביי איהם פולשטענדיג געזונד און וועגען וואס פאר א נישט איז קראנקהייט קען קיין רייד נישט זיין.

די ערשטע פאליציי-אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט, אז צוליב זיינע געפעלשטע דאקומענטען האט מען אומעטום דעם אפעריסט אויפגענומען מיט גרויס כבוד און געזארגט דערפאר, ער זאל ארויסטראגען די בעסטע איינדרוקען. אפילו דאמען פון די בעסטע קרייזען האבען זיך געפיהלט גליקליך צו זיין אין דער געזעלשאפט פון דעם אנגעזעהענעם אויסלענדער. דער אפעריסט איז, נישט קוקענדיג אויף זיינע יונגע יאהרען, געווען רוטינירט און זייער דריי'סט. אין א געזעלשאפט האט ער זיך אפילו ארויסגעגעבען אלס רומענישער בירגער און ארויסבצקומען א דאקומענט, מיט וועלכען די געזעלשאפט איז איצט אוועקגעשטעלט געווארען אין א זעהר נישט אנגענעהמער לאגע.

דעם ערשטען וויזיט אין אויסערן-מיניסטעריום האט דער אפעריסט געמאכט ביים גענעראל-סעקרעטאר אלבאט א טאג פאר דעם, ווי מיניסטער באלאדים האט זיך צוריקגעקעהרט פון גענף. ער האט זיך אנגעגעבען אלס ברודער פון שווייצארישען אויסערן-מיניסטער מאטא און דערצעהלט, אז ער איז געקומען קיין לעטלאנד לויט דער פולמאכט פון פעלקער-בונד זיך אינפארמירען וועגען אנ'אויסערן-הלואה. דער גענעראל-סעקרעטאר אלבאט, וועלכער איז בעקאנט מיט'ן שווייצארישען אויסער'ן מיניסטער איז געווען איבערראשט צוליב דעם גרויסען חילוק אין די יאהרען פון די ברידער. דזשוזעפע מאטא איז איבער 60 יאהר און פאר איהם איז געשטאנען א יונגערמאן פון קנאפע 30 יאהר.

(א בריף פון ריגע)

די דיפערענץ האט דער אפעריסט דערקלעהרט דערמיט, וואס זיין ברודער זעהט אויס יונגער פאר זיינע יאהרען. איבעריגענס שטאמט די דאזיגע גרויסע דיפערענץ אין די יאהרען דערפון, וואס זיין פאטער האט צוויי מאל חתונה געהאט. דער שווייצארישער מיניסטער איז פון דער ערשטער און ער איז פון דער צווייטער ווייב. שוין פון אנהויב אן איז געפאלען א חשד אויפ'ן „סעקרעטאר פון פעלקער-בונד“. דאך האט ער איבעראל אהן שום שטערונגען געארבייט, האט פארגעוויזען אין ענטשפרעכענדיגע אנשטאלט א דיפלאמאטישען פאס און געפועלט, אז מען זאל איהם ארויסגעבען דעם באגאזש אהן צאל-קאנטראל. ווי עס ווייזט זיך איצט ארויס, זענען אין באגאזש געווען געפעלשטע שטעמפלען, בלאנקען פון פעלקער-בונד, פערשידענע געפעלשטע דאקומענטען און מען רעכענט, אז אויך קאקאאין.

דעם פינאנץ-מיניסטער פעטרעוויץ האט דער אינטערנאצ. שווינדלער בעזוכט 2 מאל. ער האט בעזאגט דעם מיניסטער, אז ער קומט דירעקט פון גענף, וואו ער האט זיך בעגעגענט מיט באלאדיסן. ער האט אגב אורחא אויך גערעדט וועגען באלאדיסעס פארשלאג, אז דער פעלקער-בונד זאל גאראנטירען פאר לעטלאנד א הלואה און האט פון זיין זייט צוגעזאגט אויסצוהעלפען לעטלאנד.

נאך דעם וויזיט האט מען אוועקגעשיקט א אנפראגע אין פעלקער-בונד, צי ער האט באמת דעלעגירט מאטא קיין לעטלאנד. די זעלבע אנפראגע האט דאס אויסערן-מיניסטעריום געשיקט דעם לעטלענדישען דעלעגאט ביים פעלקער-בונד דוצמאן.

בעת א צווייטען וויזיט האט דער ראפינרטער שווינדלער איינגעלאדען דעם פינאנץ-מיניסטער אויף א באנקעט אין רעסטאראן שווארץ און איהם געוויזען א רשימה פון די פערזאנען, וואס זענען איינגעלאדען געווען. אויף דער רשימה איז געווען די פערוואלטונג פון מלוכה-באנק און פארשטעהער פון פריוואטע בענק און ווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס. דער פינאנץ-מיניסטער האט די איינלאדונג נישט אנגענומען.

דער אפעריסט האט מעהרערע מאל אויך בעזוכט דעם פראקוריסט פון מלוכה-באנק רעלע. דעם לעצטען איז דער פערשוין אויך פארגעקומען פערדעכטיגט קודם כל דערפאר, וואס ער איז אלץ געקומען אין איין אין דעם זעלבען אנצוג, א שטארק אפגעניצטען, הגם ער האט זיך בעריהמט מיט זיין הויכער שטעלונג. א חוץ דעם איז געווען אויפפאלענד, וואס ער האט זיך די גאנצע צייט ארומגעדרעהט ארום די בענק, הגם ער איז געקומען קיין לעטלאנד זאמלען אינפארמאציעס און אויף דעם זענען פאראן די געהעריגע אנשטאלטען. בשעת ער האט פארגעלעגט ביי איהם צו קויפען א טשעק, האט דער פראקוריסט רעלע געווארנט די דירעקציע. אזוי ווי עס זענען נישט געווען קיין שום זאכליכע בעווייזען, אז ער איז א אפעריסט און כדי זיך נישט איינצורייסען מיט'ן אנגעזעהענעם אויסלענדער“, האט די מלוכה-באנק אנגענומען ביי איהם דעם טשעק.

ווי עס ווייזט זיך איצט ארויס איז דער אפעריסט געקומען קיין ריגא פון פויזען. אין אנהויב האט ער געלעבט אין האטעל „פעטערבורג“ אונטער'ן נאמען פון רומענישען בירגער סטערע. א חוץ פראנצויזיש און דייטש האט ער אויך גוט בעהערשט רומעניש.

אין משך פון א קורצער צייט האט „מאטא“ געשלאסען גרויסע בעקאנטשאפטען מיט רייכע דאמען פון דער געזעלשאפט, אויך מיט איינינע יודישע. אינטערעסאנט איז, וואס אויף שבת, 6 א זייגער אין אווענד האט ער מיט איינער א אנגעזעהענער ריגער דאמע געהאט אפגערעדט א רענדעוואו אויף וואלדעמאר-גאס, אקעגען דעם הויז נומ. 6. די פאליציי-אגענטען האבען אבער דעם רענדעוואו צושטערט.

בעת'ן פערהער איז דער אפעריסט א ריינגעפאלען אין א היסטעריקע און זיך באלד מודה געווען אין דער אפערע. עס זענען פאראן בעווייזען, אז ער האט געהערט צו א באנדע קרימינעלע פערברעכער. ביים אונטערזוכען זיין דירה האט מען געפונען א שעהן אויסגעארבייט מעטאל-קאסטעל מיט אויפברעך-אינסטרומענטען, אפילו פאר די קופעען אין די שלאף-וואגאנען. אין בערלין האט „מאטא“ געלעבט אין א גרויסען האטעל און איצט האט מען געפונען ביי איהם 2 האנד-טיכער, וועלכע ער האט דארט צוגע'גנב'עט. אויך אין ווארשא האט דער אפעריסט זיך ארויסגעגעבען אלס סעקרעטאר פון דער פינאנץ-קאמיסיע ביים פעלקער-בונד ער האט געהאט שטענדיג אויפ'ן לאגער פעסער און אויף פערשידענע נעמען. עס זענען איצט אוועקגעשיקט געווארען אנפראגעס אין אלע ערטער, וואו דער אפעריסט האט זיך אויפגעהאלטען און אין דער נאהענסטער צייט רעכענט מען גענויער פעסטצושטעלען זיין פערזענליכקייט.

א. פ.

פראטעסט געגען יודיש אויפ'ן פראצעס אין חיפה

חיפה, (יט"א) ראנערשטאג זענען די בריטישע ריכטער, וועלכע משפט'ען די אראבער, וואס זענען בעשולדיגט אין ערמארדען יודען אין צפת, געזעסען ביז שפעט אין דער נאכט. דאס קליינע געריכטס-צימער איז געווען איבערפולט ביז דערשטיקט צו ווערען. די פערבלענדענדע עלעקטרישע ליכט האבען נאך בולט'ער ארויסגעצייגט די רויטע מיט פוטער בעפוצטע קליידער פון געריכטס-פארזיצער.

אלס עדות פאר דער אנקלאגע איז ערשינען ניסן פינקעלשטיין, א 70-יעהריגער יוד, וועלכער האט דערצעהלט ווי אזוי און ווער עס האט דערשטאכען אייזיק מאמאן. ער האט אפגעגעבען זיינע ערקלערונגען אין יודיש.

דער אראבישער אדוואקאט פאר דער פערטיידיגונג פראטעסטירט געגען דעם, פאר וואס מען ערלויבט דעם עדות רעדען אויף יודיש. וואס איז נישט אנערקענט אלס אנ'אפיציעלע שפראך פון לאנד.

דאס געריכט האט דעם פראטעסט בעטראכט און ערקלערט, אז דער עדות זאל יא רעדען יודיש, ווייל טאטש פינקעלשטיין האט געלערנט אין דער ישיבה, קען ער אבער נישט גענוג העברעאיש, ענגליש אדער אראביש, און עס איז איהם פיל גרינגער צו מאכען זיינע ערקלערונגען אויף יודיש.

דער 70-יעהריגער יוד פינקעלשטיין האט זיינע ערקלערונגען געגעבען אין יודיש קלאר, אזוי, אז דער ריכטער האט אויסגעדריקט צופרידענהייט מיט זיינע עקענטעניסען פון דער מאפע, וואו די געשעהענישען זענען פארגעקומען.

פינקעלשטיין האט ערקלערט, אז ער האט געזעהען ווי אכט אראבער האבען אטאקירט מאמאן, איינער האט געהאלטען א קינושאל און די אנדערע זענען געווען בעוואפענט מיט שטעקענעס. ער האט אנגעוויזען אויף דריי אראבער נאר ווער זיי זענען האט ער נישט געקענט זאגען.

עס איז אויך ערשינען אלס עדות א יונגער היגער סוחר נאמוס, וועלכער איז געווען אין הדסה-שפיטאל נעבען בעטעל פון מאמאן, ווען מ'האט איהם אהין אריינגעבראכט.

חיפה, (יט"א), אנ'אינצידענט איז פארגעקומען בעת דער קוכער פון הדסה-שפיטאל אין צפת האט ערקלערט, אז מאמאן האט געזאגט צו זיין פרוי פינף מאל, אז צוויי זיהן פון ראגעים, אחמד זשאבור, און אחמד טאפיש, וועלכע איז אנטלאפען געווארען, האבען איהם אטאקירט.

אדוואקאט אספור האט געזוכט דעם פשוט'ען ספרד'ישען יודען צו פערדרעהען, אבער אויף אזא אופן, אז די ריכטער האבען מעהר נישט געקענט לייד'ען און איהם געמאכט א פארווארף. דער אדוואקאט איז בלייך געווארען און ערקלעהרט, אז ער קען ווייטער די פערטיידיגונג נישט אנפיהרען.

דאס איז שוין דער צווייטער אדוואקאט, וועלכער ענטזאגט זיך אנצוגעהן מיט דער פערטיידיגונג.

דער ריכטער האט ערקלערט אויף א בעמערקונג פון אראבישען אדוואקאט, אז עס איז נישט קיין געווענליכער מארד-פראצעס; „ניין, ס'איז נישט קיין אויסערגעווענליכער פראצעס, א חוץ די כמאוסע אויפפיהרונג פון די אראבישע אדוואקאטען, די אטמאספערע פון די פערברעכענס איז אויסערגעווענליך, אבער איך זעה נישט איין פאר וואס דאס געזעץ זאל זיך נישט פערהאלטען רוהיג און אויסגעפינען דעם אמת“.

Dr. med.
B. Robinzon
אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען
פעטריקאווער 10, טעל. 31-86
נעמט אן פון 8–9½ פריה און 3½–4½ נאכמ.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

17
דאנערשטאג
יג
תשרי ת״צ

אקטאבער
זון־אויפגאנג 5.53
זון־אונטערגאנג 4 52

זיך געגט און צוריק חתונה־געהאט

א פאסירונג, מיט וועלכע עס האכט אין גייערס ראיאן

(—) אין ראיאן פון גייערס מארק איז היינטיגע וואך געזען לעבעדיג. מ'האט געפראוועט א שמחה און גוטע לייט פון נאהענט און וויט האבן זיך געפרעהט און געהוליעט: סערקע שליאך האט חתונה געהאט מיט איהר מאן, מאטעל דעם שטעפער.

איינציגליך איז שוין מאטעל ארי לאנג קיין שטעפער נישט. א שטעפער איז ער א מאל געווען, נאר ווען די געשעפטען ווענן ביי איהם אוועק שלעכט, האט זיך סערקע גענומען צו זיין די פרנסה־געבערין און זי אריין אין די הויזען און האט דערלאנגט א קאמענדע צו איהר מאן:

— ר' ושלימזל איינער: מפרנס זיין מיך מיט די קינדער קענסטו נישט, טא הער, וואס איך וועל דיר זאגען: כ'הויב אן צו האנדלען און דו וועסט זיין מיין געהילף.

געזאגט און געטון. סערקע האט אנגעהויבען צו האנדלען מיט אויבסט. אויב א'ינ'ם פאך פון שטעפער, איז פריהער געווען ענג און שמאל, איז איצט געווארען ממש א גן־עדן פאר'ן שליאך: סערקע איז א גאנצען טאג אינדערהיים נישט געווען, איז ווער האט געאלט טראכטן וועגן א'יסקעהרען די שטוב, אדער אויסוואשען א טעפעל. אין אויף זיך אליין האט זי אויך קיין צייט נישט געהאט א קוק צו טון — זי דארף דאך מפרנס זיין דעם מאן און די צוויי קינדער. און דער שאווער געוואקסען און סערקעס גבירישקייט אויך.

אזוי האט געדויערט עטליכע יאהר. סערקע, איהר מאן און די 2 קינדער זענען שוין אזוי צוגעוואוינט געווארען צו דער לאגע, אז זיי האבען זיך גאר נישט געקענט פארשטעלען אז ס'איז אמאל געווען אנדערש און אז ס'קען זיין אנדערש.

אבער דער יצר הרע שלאפט נישט. האט ער א פארקעגעטון מאטלען: ביסטו א מאן, צי נישט קיין מאן? אנדערע מענער ווילען זיך און דו — גארנישט. האט זיך מאטעל געלאזט אנדערען און איינמאל, ווען ביי איהם האט זיך געפונען די „קאסע" איז ער אוועק שפילען אין קארטען. אין א כלל איז, אז מ'שפילט אין קארטען, פערשפילט מען. האט אויך מאטעל פערשפילט און ווען ער האט סערקען געדארפט אפצייליען די קאסע האט זי בעמערקט, אז ס'פעהלט 12 זל. האט זיך אנגעהויבען אין שטוב א [illegible]. אונזער מאטעל איז אבער געווארען ווידערשפעניג און אנגעהויבען צו רעדען וועהר הארבע דבורים צו זיין סערקען. סערקע איז נישט געוואוינט געווען צו אזעלכע דבורים פון איהר מאן, א ווארט פאר א ווארט און דאס פאר־פאלק, וואס האט 16 יאהר געלעבט שטיל און רוהיג, האט בעשלאסען זיך צו גט'ן. קיין מורא הוראה'ת אין לאדז פעהלען נישט, וואס זאלען פאר א פאר זלאטעס גט'ן א פאר פאלק און מ'האט זיך טאקי אויף מארגען אפגע'גט.

די שכנים ארום האבען אבער נישט געקענט צוקוקען דעם צער פון די קינדער, וועלכע זענען געבליבען מיט דער מוטער. האבען זיי זיך אנגעהויבען לעגען אין דער לענג און אין דער ברייט, אז דאס פאר־פאלק זאל זיך איבערבעטען. מ'האט אין זיי אזוי לאנג אריינגערעדט ביז זיי זענען מספים געווען. מ'האט באלד געבראכט פון דער נאהענט א שמש מיט א חופה, איינער פון די שכנים האט מסדר קדושין געווען, מ'האט געשטעלט לעקער מיט בראנפען און מ'האט זיך געווילט פון'ן ווייסען טאג אריין.

פייוועל האט א פרוי און קלויבט זיך נאכאמאל חתונה־האבען אין פאביאניץ

מיט 7 יאהר צוריק האט דוד פייוועל גאלדשטיין, א לאדזער יונגערמאן פון א שעהנער באטיושער פאמיליע, חתונה־געהאט מיט זיין איצטיגע פרוי גיטעל. גאלדשטיין איז אן עלעקטראטעכניקער און זיין פרוי איז געווען א שניידערין. האבען זיי ביידע געלעבט בשלום און פערדינט זיך אויף חיונה. דאס פאר־פאלק האט געהאט 2 קינדער ווען מיטאמאל האט זיך אריינגעמישט דער שטן און גאלדשטיין איז „קאליע" געווארען. איינמאל קומט צו פרוי גאלדשטיין א שמש און רופט זי צום רב. די פרוי איז אוועק צום ווינקעל מורה הוראה אויף נאוואמיעיסקא 22 און זיך דארט דערוואוסט, אז דער מאן וויל זי אפגטן. זי איז נאטירליך דערויף נישט מספים געווען און ערקלעהרט, אז אויב דער מאן וועט נישט פערזארגען די קינדער, וועט זי קיין גט נישט נעהמען. מיט דעם איז זי אוועק.

גאלדשטיין האט אבער נישט גערוהט האט ווי ער זאגט, אויף עפים אנ'אופן ארויסבעקומען א היתר פונ'ם זעלבען מורה הוראה.

די פרוי גאלדשטיין מוטשעט זיך דערווייל מיט די קינדער.

מיט א קורצער צייט צוריק האט זי זיך דערוואוסט, אז איהר מאן האט זיך אין פאביאניץ עפים בעקענט מיט אנ'אלמנה שפס, וואס האט דארט א שענק און קלויבט זיך מיט איהר חתונה־האבען.

איצט איז די פרוי געקומען אין רעדאקציע בעטען מ'זאל דורך די צייטונג ווארנען די רבנים, אז מ'טאר נישט געבען גאלדשטיינען קיין חופה וקדושין, ווייל ער האט אין לאדז א פרוי מיט 2 קינדער. זי ווענדעט זיך אויך צו דער פאמיליע פונ'ם מאן זיי זאלען איהם נישט לאזען צו בגענען פערברעכען פון ביגאמיע, פאר וועלכען מ'קען בעקומען א הארבע שטראף. וועגען דעם ענין האט פרוי גאלדשטיין געמאלדען אין דאפיגאט.

—=:§:=—

דער חתן האט פערדינט 500 דאלאר

דער שדכן האט אויסגעפיהרט דעם שידוך, און די כלה איז צוריק מויד

ס'איז ביטערע צייטען, טוט מען וואס מ'קען און קודם־כל וואס לאזט זיך.

אין לאדז וואוינט א זעהר נישט אזוי ווייט אנגעזעהענע ווי רייכע משפחה ק. די זוהן זענען גאנצע מאכערס און ווייזען זיך אין דער בערזע און וועלשאפס, דער יונגסטער זוהן א בחור, א קראסאוויעץ, געהער צו דער „גאלדענער יוגענד" און איז א שטענדיגער גאסט אין אלע די מקומות וואו די ראזיגע יוגענד קומט זיך צוזאמען, אבער ווי לאנג איז דער שיער צו בלייבען א בחור, שלאגען איהם שדכנים אן שידוכים, געבען איין „גליק" גרעסער ווי דאס צווייטע און די הויפטזאך ווילען ביי איהם פערדינען שדכנות געלד.

מיט עטליכע וואכען צוריק איז צו דעם יונגען ה' ק. געקומען א שדכן און איהם פארגעלעגט א שידוך פון א קליין שטעטעל אבער מיט א גרויסער גביר, דער מחותן פון כלה'ס צייט האט צוגעזאגט צו סילוק'ן גאנצע 15 טויזענד לאקשען. איין חסרון איז נאר געווען אין דעם שידוך: די כלה האט געהאט א שטיקעל מום — א ביסעל א קורצערען ליצקען פוס.

דער יונגער ק. האט נויטיג געדארפט האבען געלד. דער טאטע האט שוין נישט געצאלט מעהר געבען אויף זיינע הולטאיישע שטיק. איז ער געפאלען אויף גאר אנ'אריגינעלע המצאה:

ער האט גענומען דעם שדכן אן א זייט און צו איהם אזוי געזאגט:

— הערט ר' יוד איך וועל מיט דער ראזיגער כלה, וואס איהר שדכנט מיר נישט חתונה־האבען, זי געפעהלט מיר נישט, אלא וואס דען — מיר דארפען ביידע געלד, ווע'ען מיר דעם ענין אזוי ערלעדיגען, איך וועל אפשפייען די קונץ, כ'וועל תנאים שרייבען מיט דער לאמער כלה. נאך די תנאים וועט איהר נעהמען אייערע 5 פראצענט שדכנות, וואס מאכט אום 750 דאלאר, פון דעם געלד וועט איהר מיר געבען 500 דאלאר און פאר אייך וועט בלייבען 250 דאלאר. שפעטער איז שוין מיין זאך, ווי אזוי איך וועל פטור ווערען פון דעם שידוך.

אונזער שדכן וואס איז איהם דער אונטערשיד, ער דארף דאך נאר פרנסה, איז ער דערויף איינגעגאנגען.

פרי נישט לאנג צו בריוען וועלען מיר דערצעהלען, אז דאס פארל האט זיך געזעהן, מילא, און דער חתן איז געפעלען געווארען דער כלה, וועגען דעם איז נישטא וואס צו רעדען, די כלה איז דאך אויך „געפעלען" געווארען און מ'האט געשריבען תנאים.

נאך די תנאים איז דער אריגער שדכן געקומען נאך „מלאכה־געלד". דער מחותן האט זיך אפילו אביסעל געקווענקעלט, עפיס אזוי שנעל אויסצאהלען שדכנות, אבער ס'איז דאך אנ'ארימער יוד און האט אויסגעפיהרט אזא „גליק־שידוך" האט דער מחותן אויסגעצאהלט 750 דאלאר מזומנים. דער שדכן האט עהרליך געהאנדלעט געגעבען דעם יונגען ק. אזוי גלייך איהם אויסגעצאהלט 500 דאלאר. מיט 4 וואכען שפעטער האט ק. צוגעשיקט א בריף צום מחותן און דער כלה, אז ער בעשטעהט נישט אויפ'ן שידוך און וויל איהם אפלאזען.

יא, ס'איז ביטערע צייטען און יעדער טוט, וואס ער קאן.

פון ארבייטס־געריכט

(2) דאס ארבייטס־געריכט האט בעשטראפט לייזער איצקאוויטש'ן אינהאבער פון אבעקעריי אין זגערוש פאר בעשעפטיגען די ארבייטער אום זונטאג מיט 30 זל. אדער 4 טעג ארעסט.

דער פראצעס איז פארגעקומען אויף דער אנמעלדונג פון ארבייטס־אינספעקטאר, די געלד־שטראף האט בעקומען אויף אלהה האכמאן פון זגערוש.

פאר ארבייטען צו 10 שעה אין דער פלוש־פאבריק פון פינסטער איז בעשטראפט געווארען דער פאבריקס־לייטער סערגיוש אסטאפיענקא מיט 30 זל שטראף, אדער 5 טאג ארעסט.

(2) דאס ארבייטס־געריכט האט בעשטראפט דעם אינהאבער פון סוועטער־פאבריק אויף פולנאצנא 27 ה. מ. פרענקעל מיט 50 זל שטראף, אדער 7 טעג ארעסט פאר'ן אנטיסאניטארען צושטאנד פון דער פאבריק.

* * *

(2) פאר עובר־זיין דעם געזעץ וועגען 8 שעה ארבייטס־טאג איז בעשטראפט געווארען מיט 100 זל אדער 14 טעג ארעסט דער לייטער פון דער שטרימף־פאבריק „טאשמא און קאלסקי" (קילינסקי 95) ה' ס. כענטשינסקי (קאמיענא 9).

א שרפה אין שעראדזער טורמע

(—) אין שעראדז געפינען זיך צוויי טורמעס — פאר מענער און פאר פרויען. דינסטאג איז אין דער פרויען־טורמע אויסגעבראכען א שרפה. ס'איז זיך באלד צוזאמענגעקומען די טורמע־וואך און אזוי ווי דאס פייער האט זיך שנעל פערשפרייט האט מען קודם־כל ארויסגעפיהרט די ארעסטירטע פרויען. ס'איז ענטשטאנען א געוואלדיגע פאניק און די ארעסטירטע פרויען, וואס זייער צאהל איז געווען ביי 100, האבען נאך ספעציעל דעם טומעל פערגרעסערט און דערביי האבען אייניגע פון זיי געוואלט ענטלויפען.

די אנגעקומענע פאליציי האט די ארויסגעפיהרטע פרויען איבערגעפיהרט אין אנ'אפטיילונג פון מענער־טורעם, פון וועלכער מ'האט פריהער ארויסגעפיהרט די מענער.

די ארטיגע פייערלעשער האבען זיך נישט געקענט קיין עצה געבען מיט'ן פייער און ס'זענען צו הילף ארויסגערופען געווארען די פייערלעשער פון די ארומיגע שטעטלעך. ארום 6 אזייגער האט מען די שרפה איינגעלאשען.

די סבה פון דער שרפה זאל זיין א שלעכטער קוימען.

א קרבן פון ארבייטסלאזיגקייט און נויט

(2) אויף גלובנא 63 האבען פערביייגעהער געפונען א פערחלשטען יונגנמאן. די פאגאטאוויע האט פעסטגעשטעלט, אז ער האט זיך פער'סמ'ט מיט זאלץ־זויער און איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל. דער פער'סמ'טער הייסט פעליקס לוטשאק, 31 יאהר אלט. די סבה פון זעלבסטמארד איז ארבייטסלאזיגקייט און נויט.

מען גרייט זיך שוין צו מאכען וואסער־לייטונג

דער מאגיסטראט איז בשעתו געקומען צום בעשלוס, אז מיט אייגענע ווירטשאפטליכע מיטלען וועט מען נישט קענען אויספירטיגען די קאנאליזאציע און וואסער־לייטונג אין לאדז, און עס איז בעשלאסען געווארען צו זארגען וועגען א ספעציעלער הלואה, וועלכע וואלט געגעבען די מעגליכקייט דורכצופיהרען די ארבייט אין א שנעלערען טעמפא.

אין צוזאמענהאנג דערמיט אונטערהאנדעלט דער מאגיסטראט מיט א פראנצויזישער פירמע וועגען דורכפיהרען די וואסער־לייטונג.

אין פריהלינג זאל מען שוין אנהויבען ארבייטען ביי דער וואסער־לייטונג.

רשימות פון יאהרגאנג 1907, 1908 און 1909

(–) היינט, דאנערשטאג דארפען זיך מעלדען אין לאקאל פון מיליטעריש־פאליציישען ביורא ביים מאגיסטראט (פיעטריקאווער 212) פון 8 פריה ביז 3 נאכמיטאג די יונגעלייט, וואס זענען געבוירען געווארען אין 1909 י. וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון 4 פאליציי־קאמיסאריאט און וואס זייערע נעמען הויבען זיך אן מיט די בוכשטאבען

A B C D E F G

מארגען — די, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 4־טען פאליציי־קאמיסאריאט און זייערע פאמיליען־נעמען הויבען זיך אן מיט די בוכשטאבען.

H Ch I J K L Ł

קאנטראל־פערזאמלונגען פון יאהרגאנג 1904 און 1889

היינט דארפען זיך צו די קאנטראל־פערזאמלונגען צושטעלען

אין פ.ק.או. I (נאוואָ־טאַרגאָוואַ 18) שערעגאוועצעס פון רעזערוו און לאנד־שטורם מיט און אהן געוועהר (קאטעגאריע A C1 C2 און D) וואס זענען געבוירען געווארען אין 1904, וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון 2. 3. 5. 8. 9. און 11. פאליציי־קאמיסאריאטען און זייערע פאמיליען־נעמען הויבען זיך אן אויף D E

מארגען — G Ch

אין פ.ק.או. לאדז II (נייע ציגעל־גאס 51) די געבוירענע אין 1889 י., וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 4. פאליציי־קאמיסאריאט און זייערע פאמיליען־נעמען הויבען זיך אן אויף

A B C D E F G H I J

מארגען — פון 4. קאמיסאריאט

P R S T

פ.ק.או. פאוויאט (פעטריקאווער 187 געבוירענע אין 1904 י. וואס וואוינען אין אלעקסאנדראוו.

שתו והתענגו
על היינות המובחרים
של כרמי התקוה בפתח תקוה.
להשיג אצל מ. בארנשטיין
נאוואמיעסקא 30.

שטיצע פאר ארבייטסלאזע סעזאן־ארבייטער

(מ) דער פרעזידענט זשעמיענצקי און וויצע־פרעזידענט ראפאלסקי האבען אויף א קאנפערענץ ביים ארבייטס־מיניסטער שובארטאוויטש בעריהרט די פראגע וועגן פערזיכערען די סעזאן־ארבייטער ווי אויך די ארבייטער אויף די שטעטישע פלאנטאציעס אין ארבייטסלאזען־פאנד, זיי זאלען קענען בעקומען אין דער צייט פונ'ם טויטען־סעזאן אונטערשטיצונג.

די פארשטעהער פון דער שטאט האבען אויך בעריהרט די פראגע וועגן פערלענגערען די אונטערשטיצונגען פאר די ארבייטסלאזע, וועלכע האבען שוין פערלוירען דאס רעכט צו בעקומען אונטערשטיצונגען.

מיניסטער שובארטאוויטש האט צוגעזאגט די פראגען, וועלכע עס האבען ערוועקט די לאדזער פארשטעהער גינסטיג צו ערלעדיגען.

שטאטישע פאגאטאוויע האט 2 טעלעפאנען

די שטעטישע פאגאטאוויע האט בעקומען א צוגאב־טעלעפאן אויף פריוואטע געשפרעכען. בעת א פארפאל דארף מען קלינגען 2-90, וועגען אנ'אנפראגע, אדער פריוואטע־געשפרעך — 28-90

ענטדעקט אפערעס אין דער קראנקען-קאסע מצד פעריכערטע

אין דער קראנקען-קאסע זענען ענטדעקט געוואָרען לעצטענס א רייה אפערעס, וועלכע זענען אדורכגעפיהרט געוואָרען דורך איינציגע פעריכערטע. די פעריכערטע האבען געהאלטען אין קראנקען-קאסע, אז זיי האבען פערלוירען זייערע ביכלעך. די קראנקען-קאסע האט זיי ארויסגעגעבען דובליקאטען. די אפערע איז בעשטאנען אין דעם, וואס די פעריכערטע האבען זיך בעפרייט פון דער ארבייט ביי עטליכע דאקטוירים לויט די פערשידענע קראנקען-קאסע-ביכלעך און געגעבען לויט אלע ביכלעך או-טערשטיצונג. די אפעריסטען זענען איבערגעגעבען געוואָרען דער פראקוראטור. די קראנקען-קאסע האט בעשטימט ספעציעלע אגענטען, וועלכע האבען די איצטיגע אכטונג צו געבען, אז אזעלכע אפערעס זאלען נישט קענען פארקומען.

באראן העבלערס זוהן ערקלערט דעם פאטער אלס גייסטיג קראנק

(—) אין נעכטיגען נומער פון אונזער צייטונג האבען מיר דערצעהלט, ווענען די בעשולדיגונגען, וואס דער אלטער באראן העבלער האט געמאכט זיינע קינדער, אז זיי האבען איהם כלומרשט געוואָלט בעשווינדלען און צוגיב דעם גענומט די ביכער, פרי איפצוזייזען קלענערע הכנסות.

איצט האט דער יונגער באראן ארמין העבלער פערעפענטליכט א בריף אין וועלכען ער ערקלערט, אז די אלע בעשולדיגונגען מיט וועלכע דער עלטער באראן איז ארויסגעטראטען געגען זיינע קינדער, האבען נישט קיין שום יסוד. דער באראן, וועלכער איז שוין אלט 75 יאהר איז שוין עובר בטל, און האט זיך פון שטענדיג אן אויסגעצייכענט מיט זיין ברוטאלער טאט.

צום סוף טיילט מיט דער יונגער באראן, אז דער גאנצער ענין איז אריבער אין געריכט.

ווען מיר הייסט עס האבען א כעגסאציאנער לען פראצעס.

א ברודער שלאגט זיין שוועסטער
אזוי שטארק, אז מ'מוז זי אפפיהרען אין שפיטאל

(—) נעכטען איז פאנאטאוויע ארויסגערופען געוואָרען אויף ציגעל-גאס 99, וואו ס'איז געלעגען א שטארק-צושלאגענע דורך איהר אייגענעם ברודער די 19-יעהריגע חנה קאנטארטשיק. די פאגאטאוויע האט דער שטארק-פערוואונדעטער ערטיילט די ערשטע הילף און זי אפגעפיהרט אין דער „זביארניע".

די סיבה פארוואס א ברודער האט אזוי שטארק צושלאגען זיין אייגענע שוועסטער איז פאלגענדע: חיים קאנטארטשיק האט איינגעקלאגט זיין מוטער און שוועסטער, אז זיי האבען אויסבעשווינדלט זיין טייל ירושה וואס איז געבליבען נאך זיין פערשטארבענעם פאטער. דער פראצעס ציהט זיך שוין זעהר לאנג, נעכטען האט דער פראצעס ווידער געזאלט פארקומען. די מוטער האט זיך אבער נישט געשטעלט אין געריכט, צושטעלענדיג א צייגניש פון א דאקטאר, אז זי איז קראנק. חיים האט אבער געטענה'ט אין געריכט, אז ער ווייסט, אז זיין מוטער איז נישט קראנק, נאר זי וויל אפשלעפען דעם פראצעס. דאס געריכט האט אבער דעם פראצעס ווייטער אפגעלעגט.

ביים ארויסגעהען פון געריכטס-זאל איז צו חיים'ען צוגעגאנגען זיין שוועסטער חנה און איהם דערלאנגט א הילכיגען פאטש. חיים האט זי דעריבער אפגעוואָרט פאר'ן געריכטס בנין און ווען חנה האט זיך בעוויזען, האט ער זי אזוי מקים פסק געווען, אז די פאגאטאוויע האט זי געמוזט אפפיהרען אין שפיטאל.

א קאנפליקט אין קינדלערס פאבריק

(וו) אין קינדלערס פאבריק אין פאביאניץ זענען געקינדיגט געוואָרען 400 ארבייטער. אויף א פערזאמלונג פון די ארבייטער איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אז די קינדיגונג איז פארגעקומען צוליב דעם, אז מ'זאל שפעטער קענען פארשלאגען אנדערע ארבייטס-בעדינגונגען. ס'איז בעשלאסען געוואָרען אויף קיין אנדערע ארבייטס-בעדינגונגען נישט איינצוגעהן.

מען דארף זיך פערזארגען מיט קויהלען

(ב) נעכטען האט די וואיעוואודזטווע פונאנדערגעשיקט א צירקולאר צו אלע סטאראסטוועס, אז זיי זאלען אויפפאדערען די בעפעלקערונג זי זאל זיך אין פערלויף פון אקטאבער זיך פערזעהען מיט קויהלען. ס'איז פאראויסצוזעהען, אז אין נאוועמבער וועלען די באהנען זיין פערנומען מיט טראנספארטען פאר מלוכה-צוועקען.

אפטייקען
היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) ל. פאוולאווסקי (פיעטריקאווער 307), ס. האמבורגער (גלובנא 50), גלוכאווסקי (נארוטאוויטש 4), סיטקעוויטש (קאפערניק 26), א. כארעמזא (פאמארסקא 10), א. פאטאש (פלאץ קאשטשעלני 10).

„פעפעגע"

ווי מיר דערוויסען זיך ווערט אין די ווארשטאטען פון דער אקציען-געזעלשאפט „פעפעגע" אין גרודזשיאנדז פיבערהאפט געארבייט, כדי אויסצופערטיגען די אלע בעשטעלונגען אויף קאלאשען און שניי-שיך אויף דעם ווינטער-סעזאן. עס ווערען דערווייל, אין דער איבערגאנגס-צייט, אויך אויסגעפערטיגט גרויסע בעשטעלונגען אויף גומי-מאנטלען.

עס איז כדאי צו בעמערקען, אז די אקציען-געזעלשאפט „פעפעגע" איז אין משך פון איהר עקזיסטענץ אויסגעוואקסען אזוי, אז זי שטעלט מיט זיך איצט פאר א קאלאסאלע אינדוסטרי-אונטערנעהמונג, וועלכע בעשעפטיגט 6000 ארבייטער.

מע טאר נישט שפעקולירען מיט האטעל-צימערן

(2) די אינדוסטריע-מאכט האט אויפגעקלערט, אז אין האטעלען מיזען אפגעגעבען ווערען צימערן פאר יעדען, ווער ס'מעלדעט זיך נאך א צימער, אויב ער האט נישט בדעה צו טון עפיס, וואס ס'ווידערשפרעכט דעם האטעל-רעכט. דאגעגען טאר מען נישט פאדערען די נומערען יענעם וואס ס'גיט א גרעסער טרינק-געלד. אויב די מאכט וועט פעסטשטעלען אזעלכע פאלען, וועט זי צוריקציהען די קאנצעסיע.

פון געריכט

א גנבה

אין קינא קאסינא האט דער גנב אדאם מאקאווסקי געפרובט אוועק'גנב'ענען דעם פאלטען ביים אדוואקאט לאסקי.

אדוו. לאסקי האט אבער בעצייטענס בעמערקט די מאניפולאציע פונ'ם גנב און מען האט איהם ארעסטירט.

דאס קרייז-געריכט האט נעכטען פער'משפט מאקאווסקי'ן אלס גנב רעצידיוויסט (ער איז שוין עטליכע מאל געזעסען אין טורמע פאר גנבות) אויף 3 יאהר טורמע.

בעשולדיגט אין קאמוניזם

דאס קרייז-געריכט האט נעכטען בעהאנדעלט דעם פראצעס געגען 19-יעהריגען זיגמונד וואישיק, וועלכער איז געווען בעשולדיגט אין געהערען צו דער קאמוניסטישער יוגענד-פארטיי און אנטי-מלוכה'שער פראפאגאנדע.

בעת דער רעוויזיע האט מען ביי וואישיק'ן אין דער היים געפונען קאמוניסטישע ליטעראטור.

דאס געריכט האט פער'משפט וואישיק'ן אויף 8 חדשים טורמע פאר בעהאלטען קאמוניסטישע ליטעראטור. אז דער בעשולדיגטער געהער צו דער קאמוניסטישער יוגענד-פארטיי איז נישט דערוויזען געוואָרען.

געפעלשט א וועקסעל

(ב) דאס קרייז-געריכט האט נעכטען בעהאנדעלט דעם פראצעס געגען 21-יעהריגען יאן ראטשינסקי, וועלכער איז געווען בעשולדיגט אין פעלשען א וועקסעל. ראטשינסקי איז פער'משפט געוואָרען אויף 5 חדשים טורמע.

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן.

גאסטראלען פון די בעליבטע ארטיסטען
ווירא קאניעווסקא, פאול ברייטמאן

פרעהליכער יום-טוב-רעפערטואר!
שבת דעם 19-טען, זונטאג דעם 20-טען, מיטוואך דעם 23-טען 9 אוועגד
פרעמיערע!! צום ערשטען מאל אין לאדז. פרעמיערע!!

ווערלוועלע שמד'ניק

אין 4 אקטען פון כ. קארנטייער, מוזיק פון דוד ביגעלמאן, רעזשיסירט פון ס. קאנטייער, הויפטראלען „צניוטקע"—וו. קאניעווסקא, „וועלוועלע"—פ. ברייטמאן
עס ווערט געזונגען פאלגענדע נומערען: איך בין א מיידעל פון אדעס, איך זוך א בחור, זאלסט נישט הערען מאמע מאמע, וואלאדקע פון מאלדאוואנקא, בלאפען דארף מען קענען, פאניע נעווד, זיי נישט ברוגז, לאמיר טאנצען טאנגא.
בעמערקונג!!! אין 3-טען אקט קומט פאר א גראנדיעזער מוזיקאלישער עפיזאד אדעם ביינאכט ביים פארט פון ים. שעהנע טענץ.

שבת 4 נאכמיטאג צו בילינע פרייזען
די בעליבטע פיעסע
עקדת יצחק
היימס. אפערעטע אין 4 אקטען פון גאלדפאדען
יצחק—קאניעווסקא, אברהם—ברייטמאן

זונטאג 4 נאכמ. צו בילינע פרייזען
די פרעהליכע אפערעטע
„בערעלע באס"אק"
אין 3 אקטען. — הויפטראלען בערעלע — וו. קאניעווסקא, לייב זעץ—פ. ברייטמאן

מאנטאג ד. 21. 9 אוו. דער שלאגער פון סעזאן
דאס חזנ'דל
אין 3 אקטען פון שטיינבערג. ראלען חזנ'דל—וו. קאניעווסקא דוד—פ. ברייטמאן.

דינסטאג דעם 22-טען 9 א זייגער אוונד
די ליבלינגס-פיעסע פון לאדז
„רומענישע התונה"
אין 4 אקטען. הויפטראלען: דבורה — וו. קאניעווסקא, ישראל — פ. ברייטמאן.

ס'נעמט אנטייל דאס גאנצע פערסאנאל. בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע
אדמיניסטראטאר: מ ארנוואלד. מוזיקאלישער לייטער: ל. זעלמאן

א שרפה

נעכטען ארום 1 ביינאכט האט פון אן'אומבעוואוסטע סיבה אויסגעבראכען א שרפה אין דעם לאגער פון סמאטעס אויף צעגעלניאנא 75.

צווישען די איינוואוינער פון די שכנישע הייזער סקווערא 5, 7 און 9, וועלכע געפינען זיך הארט נעבען דעם לאגער איז ענטשטאנען א געוואלדיגע פאניק. מ'האט גענומען אין איילעניש ארויסטראגען די שטוב-זאכען, ערשט די אנגעקומענע פייערלעשער, וועלכע האט זיך גענומען ענערגיש לעשען די שרפה האט בערוהיגט די צושראקענע איינוואוינער.

אין משך פון א שעה צייט איז דאס פייער געוואָרען איינגעלאשען. דער לאגער מיט סמאטעס וואס געהער צו א געוויסען לובלינסקי איז אינגאנצען אפגעברענט געוואָרען. דער שאדען בעטרעפט צעהן טויזענד זל.

אַנ'אנפאל אויף א פרוי

(וו) אין דארף לאסקאוויעץ ביי לאסק איז א פרוי בעפאלען געוואָרען. מ'האט ביי איהר צוגענומען 10 זל., איהר גאנץ פערמעגען, אין דער אנפאלער איז אנטלאפען. די פרוי האט געמעלדען דער פאליציי, וועלכע האט אין א פאר שעה ארום געכאפט דעם אנפאלער. זיין נאמען ווערט דערווייל געהאלטען בסוד.

פערזענליכעס

(2) דער ניי-בעשטימטער לייטער פון דער זעלבסטפערוואלטונג אפטיילונג ביי דער וואיעוואודזטווע ה' סט. קאטשינסקי האט נעכטען איבערגענומען זיין אמט.

ביבליאטעקען פאר יודישע עמיגראנטען

אויפ'ן פארשלאג פון פערלאג „קולטור-ליגע" אין ווארשא האט די שיף-געזעלשאפט „קעניגליך האלענדישער ללאיד" איינגעפיהרט אויף איהרע פאסאזשיר-שיפען ביבליאטעקען פון יודישע ביכער פאר יודישע עמיגראנטען.

ס'איז צו האפען, אז דעם ראזיגען ביישפיל וועלען נאכטאן אויך אנדערע שיף-געזעלשאפטען.

קאנצערט פון מרים'ל דייכעס

די בעריהמטע יוגענדליכע טאנץ-קינסטלערין מירים'ל דייכעס פאהרט שוין אינגיכען אוועק קיין פאריז. אין משך פון דער לעצטער צייט איז מרים'ל דייכעס אויפגעטרעטען אויף א רייה קאנצערטען אין אלע גרעסערע שטעט פון פוילען און אומעטום האט זי געהאט א קאלאסאלען ערפאלג. פאר'ן אפפאהרען וועט נאך אין לאדז פארקומען דער צווייטער און לעצטער קאנצערט פון מרים'ל דייכעס אין זאל פון דער פילהארמאניע, אויף וועלכען זי גרייט צו א נייעם פראגראם פון נייע טאנץ-קרעאציעס. ס'איז פערשטענדליך, אז נישט נאר די עלטערע ליבהאבער פון פלאסטישער קונסט ווערען ענטציקט פון דייכעס קאנצערטען, נאר בעזונדערס די יוגענד, די יודישע קינדערלעך, האבען הנאה אין איינ'ם זיך זעהן מאסענווייז די טענצערין, וועלכע דריקט אזוי אויס די נשמה און די פרייד פונ'ם קינד. דער קאנצערט קומט פאר זונטאג, דעם צווייטען טאג סכות, 12 א זייגער פארמיטאג.

סטריקאווער בירגערמייסטער בעגאנגען מיסברויכען

(2) די וואיעוואודזטווע האט זייט א געוויסער צייט בעקומען מעלדונגען, אז אין סטריקאווער מאגיסטראט הערשט א מיטווירטשאפט. און די בעאמטע טוען, וואס זיי ווילען: יעדער וואס ס'דארף עפיס צו ערלעדיגען, מוז דערפאר געבען „לאפובקע" א. א. וו.

די פאוויאט אפטיילונג אין בזשעזשין האט לויט'ן אויפטראג פון דער וואיעוואודזטווע אדורכגעפיהרט דארט א ליוסטראציע, וועלכע האט בעשטעטיגט די אנקלאגעס. די וואיעוואודזטווע האט אדורכגעפיהרט א צווייטע ליוסטראציע און האט אפגעשטעלט דעם בורמיסטער אין זיין טעטיגקייט.

איצט איז ווי מיר דערוויסען זיך איז אריינגעפלאסען א פארשלאג פונאנדערצולאזען דעם שטאט-ראט און צו בעשטימען א רעגירונגס-קאמיסאר, געגען די בעאמטע וואס זענען שולדיג אין נעמען לאפובקע וועלען פערפיהרט ווערען פראצעסען.

ראדיא-פראגראם
דאנערשטאג, 17 אקטאבער

12.30 ווארשא: קאנצערט פאר קינדער און יוגענד פון דער ווארשאווער פילהארמאניע, ארגאניזירט דורכ'ן ווארשאווער מאגיסטראט. 16.15 ווארשא: קאנצערט פון גראמאפאן-מוזיק. 16.15 קראקא: קינדער-פראגראם. 17.45 ווארשא: קאנצערט פון זאפיא אסענדאווסקא און יאדוויגא זאלעסקא. 20.15 ווארשא: קאנצערט געווידמעט שאפענען צו דער 80 ער יאהרצייט. 20,15 ווארשא: „דער יום טוב פון ליכט", רעפעראט פון ברונא ווינאווער. 21.30 ווארשא: ליטערארישע אפטיילונג געווידמעט עליזא ארזשעשקא. 22.35 ווארשא: פ.א.ט.-קאמוניקאטען. 23.00: ווארשא: טאנץ מוזיק. 20.15 בודאפעשט: שאפען-קאנצערט. 20.15 קאפענהאגען: סימפאנישער-קאנצערט. 21.00 בריסעל: סימפאנישער-קאנצערט.

מעלדונג

א עפענטליכען משפט איבער'ן „בונד" ארדענט איין „התאחדות" אין צוזאמענהאנג מיט די לעצטע געשעהענישען אין ארץ ישראל.

די ציוניסטישע ארבייטס-פארטיי „התאחדות" ארדענט איין דינסטאג דעם 2 טאג חוה"מ סכות 22 אקטאבער אין זאל „קאלאסעאום" זאכאדניא 53 א עפענטליכען משפט איבער'ן „בונד" פאר איהר שטעלונג צו די לעצטע ארץ-ישראל-געשעהענישען. עס בעטייליגען זיך צווישען אנדערע די ה"ה ד"ר שווייג, פרנס דירעקטאר ש. ריגער, ד"ר אריה טארטאקאווער, ד"ר ז. עלענבערג, ד"ר נתן עק, אינז. פ. לינדער, ווי אויך אינזש. שאשקעס און פרנס פון דער ווארשאווער קהלה י. אייגעס און אנדערע. דער משפט האט ארויסגערופען א גרויסע פאראינטערעסירונג אין אונזער שטאט.

פרטים וועלען מיטגעטיילט ווערען. 11005

סודות'פולע מאסען־מערדערייען אין דיסעלדארף

דיסעלדארף לעבט אונטער דער געפאהר פון אונגעוועהנליכע פערברעכענס, וועלכע דערמאהנען די מעשיות פון רושעק דעם בלוט־שניידער.

דער אנהויב פון די שרעקליכע פערברעכענס האט זיך פונ'ם 3. פעברואר ה. י.

אין דער פינסטערער נאכט האט די 55־יעהריגע פרוי קיהן בעקומען עטליכע מעסער־שטעך, און אינדערפריה ערשט האט מען די טויטע געפונען. מיט 6 טעג שפעטער האט מען דורכגעהער בעמערקט א בארג מיט אונטערגעצונדענע צווייגען — און פייער א האלב פערקוילטען קערפער פון דער 8־יעהריגער ראזע אוילע. דאס קינד האט געהאט 13 סימנים פון מעסער־שטעך, און פון דעם זעלבען מעסער ווי די קיהן. דעם 13. פעברואר איז מיט דעם זעלבען מעסער דער'הרג'עט געווארען דער 54־יעהריגער ארבייטער רודאלף שעהר, ער האט בעקומען 21 מעסער־שטעך אין די פלייצעס.

די דיסעלדארפער פאליציי, וועלכע האט זיך געלויבט אז שוין זייט 25 יאהר האט זי ענטדעקט אלע פערברעכענס, וועלכע זענען געשעהען אין דיסעלדארף האט דאסמאל פערלוירען דעם קאפ און געבעטען, אז בערלין זאל העלפען כאפען די פערברעכער.

בערלין האט ארויסגעשיקט צוויי קאמיסארען צו הילף.

אין א קורצער צייט ארום האט אויף א דורכגעהענדער 16־יעהריגער מיידעל אין הינטערגאס עמיצער ארויפגעווארפען א שטריק־פעטליע און נאכדעם האט עפעס א מאנספערשוין זי אנגעהויבען צו שטיקען. עס האבען זיך אבער דערהערט טריט פון אנקומענדע און דער מערדער האט אפגעלאזט זיין קרבן. אויף צומארגענס איז אויף דעם זעלבען אופן מיט א שטריק פערכאפט געווארען א 30־יעהריגע ארבייטערין, זי האט זיך אבער אזוי פערטיידיגט, אז דער אנפאלער האט איבערגעלאזט די פעטליע און איז אנטלאפען.

אויפ'ן גרונד פון דעם איבערגעלאזטען שטריק האט די פאליציי ענטדעקט דעם באזיצער פון דעם שטריק, דעם 20־יעהריגען יאן שטראוסבערג, וועלכער האט זיך צוערשט מודה געווען אין די אלע פערברעכענס, און ערקלערט, אז ער טראגט פון קינדווייז אן א שרעקליכען האס צו פרויען.

אין א פאר וואכען ארום האט אבער שטראוסבערג זיך אפגעזאגט פון זיינע ערקלערונגען.

די פאליציי האלט קיין אכט נישט געלייגט אויף זיינע נייע ערקלערונגען, ווען עס הויבט זיך אבער נישט אן ווידער א נייע סרה פון שרעקליכע פערברעכענס. אין דערזעלבער נאכט, וואו עס האבען זיך אנגעהויבען די מערדערייען, האט מען געפונען דריי דער'הרג'עטע: די 18־יעהריגע אנא גאלדהאוזען, פרוי מאנטעל און הענריק קארנבוים.

אין דריי טעג ארום האט מען געפונען צוויי קינדער די 5־יעהריגע גערטרודע האמאכער מיט אן אפגעשניטענעם קאפ און די 14־יעהריגע לואיזע לענגען אויך מיט וואונדען אין האלז. דאס קינד, זעהט אויס, האט זיך ארויסגעריסען פון די הענד פון דעם פערברעכער און געפרובט ענטלויפען. דער פערברעכער האט עס אבער נאכגעיאגט און דער'הרג'עט מיט א שטאך פון מעסער אין פלייצע. אין דערזעלבער נאכט איז אין צענטרום פון שטאט בעפאלען און פערוואונדעט געווארען א פרויליין.

אין די פאליציאישע קרייזען, ווי אויך צווישען דער בעפעלקערונג איז ענטשטאנען א פאניק. דעם 30־טען סעפטעמבער האט מען געפונען אויפ'ן ברעג פון רהיין דעם טויטען קערפער פון דער 31־יעהריגער אידא רויטער, וועלכע איז דער'הרג'עט געווארען דורך 8 האמער־קלעפ אין קאפ. אויף דעם זעלבען אופן מיט דעם זעלבען העמערל איז שווער פערוואונדעט געווארען זאפיא שטיקעל אין מאמענט, ווען זי איז געפאהרען אויף א ראווער.

מען האט ווידער געשיקט קאמיסארען פון בערלין, וועלכע זוכען, פיהרען אויספארשונגען, דערווייל האט מען ווידער געפונען די 21־יעהריגע עליזאבעט דעריער אנ'ערמארדעטע מיט די זעלבע 8 האמער־קלעפ...

דער פערברעכער איז דערווייל נאך נישט געכאפט.

Dr. S. Heinrich
פאמארסקא 10, טעל. 47-67
ספעצ. פאר קינדער־ און אינערליכע קראנקהייטען
היילט מיט פיזיק.־טעראפיע. דיאטערמיע. קווארץ־לאמפען. ליכט־בעדער, נעמט אן פון $12^1/_2$-2 און פון 4—7 נ"מ. פאר אונבעמיטעלטע לעשטניצע־פרייז.

שמד־געשיכטע פון א יודישע דארפסמיידעל
זי שמדט זיך אליין און איהר קינד

די טעג האט אין לאמושער קאטעדראלען קלויסטער אנגענומען דעם רוימיש־קאטוילישען גלויבען די יודישע פרוי באשע ווארצנט, שמדנ'דיג גלייכצייטיג איהר 2־יאהריג קינד.

די סיבה פון דעם שמד איז פאלגענדע:

באשע ווארצנט איז די טאכטער פון א שטרענג פרומען יודישען ארענדאר אין א דארף נעבען רוטקי. מיט אן ערך 10 יאהר צוריק האט זי זיך בעקענט מיט דעם לאמושער קריסטליכען איינוואוינער זינמונד שנאפ און האט זיך אין איהם שטארק פערליבט.

זעהענדיג, אז זי פערקעהרט כסדר אין דער געזעלשאפט פון דעם יונגען קריסט, האבען איהרע עלטערן מיט א פאר יאהר צוריק זי חתונה געמאכט מיט א יודישען בחור, כדי אויף אזא אופן אפצוווענדען די צרה, וועלכע האט געשוועבט איבער זייער שטוב. דאס האט קיין פעולה נישט געהאט.

נאך דער חתונה איז באשע ווארצנט, נישט האבענדיג מעהר קיין שטערונגען פון קיין שום צד, געשטאנען אין נאהענטע ליבעס־בעציהונגען מיט'ן איבערדערמאהנטען קריסט, און פון איהם האט זי טאקע געבוירען — ווי זי אליין ערקלערט — איהר טעכטערל גיטעל, וועלכע זי האט איצט אויך אפגעשמד'ט.

מיט א געוויסער צייט צוריק איז זי צוזאמען מיט איהר געליבטען אוועקגעפאהרען קיין רוטקי, וואו זיי האבען געעפענט א ביר שענק.

מיט עטליכע וואכען צוריק איז זי פלוצלונג נעלם געווארען פון רוטקי, ווי ס'האט זיך ארויסגעוויזען, איז זי געקומען אין א קלויסטער קיין לאמושע, וואו זי האט זיך צוגעגרייט צו דער שמד־צערעמאניע.

די שמד־צערעמאניע, וועלכע איז פארגעקומען אין לאמושער קאטעדראלען קלויסטער, האט צוגעצויגען א זעהר גרויסען עולם ניגעריגע, סיי יודען, סיי קריסטען, אזוי ווייט, אז אויף די גאסען, וואס פיהרען צום קלויסטער, איז שטארק פערגרעסערט געווארען די פאליציי־שמירה, וועלכע האט פונאנדערגעטריבען די זיך פערזאמעלטע יודען. קיין יודען אין קלויסטער האט מען טראץ דער אנגענומענער טראדיציע נישט אריינגעלאזט. אינגיכען וועט פארקומען דער „שלום זכר" פון דער [illegible] משומדת מיט איהר געליבטען.

יורידישע עצות

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רעדאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט" אנטווארטען אויף יורידישע פראגען, וואס ווערן צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאן
יורידישע אפטיילונג
פון „נייעם פאלקסבלאט".

[illegible]

9886. א־ס־ס.

אמת, לויט'ן ציוויל־קאדעקס מוז טאקע א פרוי וואוינען צוזאמען מיט איהר געזעצליך־פעראייראטען מאן.

די דערמאנטער פארשריפט דארף אבער בעטראכט ווערען נור ווי אנ'אבסטראקטע פארמול, וועלכע האט נישט און קאן נישט האבען קיין שום ממשות'דיגע פראקטיש־רעכטליכע בעדייטונג, ווייל מיט קיין שום עקזעקוטארישע מיטלען קאן מען נישט צווינגען קיין פרוי, אז זי זאל דוקא מוזען צוריקגעהן צו איהר מאן אין הויז און דעסגלייכען אויך נישט דעם מאן, אז ער זאל מוזען וואוינען מיט זיין פרוי.

דאגעגען קאן אבער דער מאן יא דורך אנ'ענטשפרעכענדען געריכטס פראצעס צווינגען די פרוי, אז זי זאל איהם אין בעשטימטע טערמינען געבען די מעגליכקייט זיך צו זעהען מיט די קינדער.

9887. Bronisław Czech

Jeżeli dłużnik nie posiada innych ruchomości wartościowych, zajęciu ulega i koń roboczy.

9888. לייזער געליבטער.

אויב די טיר פון א לאקאל, וואו די זיצונגען דארף פארקומען איז פערשלאסען, אדער דער בעל־חוב איז נישט אנוועזענד בעת דער זיצונג קאן די זיצונגען אנדערש נישט פארקומען, ווי נור אין דער אנוועזענהייט פון אנ'ארטיגען פאליציי־פונקציאנער.

9889. א לעזער פון פאביאניץ.

די האנדלונג פון מאגיסטראט איז נישט קיין געזעצליכע. ווייל ס'זענען נישט פאראן קיין שום וואוין־בעגרענצונגען פאר פוילישע בירגער אויפ'ן שטח פון די גרעניץ־געביטען.

9890. א לעזער פון פילסודסקיעגא 50.

9891. טייטעלבוים.

זענען אייערע ענינים דארפט איהר זיך פערשטענדיגען מיט אונזער יוריסט טעגליך פון 3—4 נאכמיטאג מיטברענגענדיג די צייטונג.

9892. יצחק ה—וויטש פון אזארקאוו.

אויפ'ן סמך פון א בלויזער צוגעשיקטער אויספאדערונג אויסצוקויפען דעם וועקסעל, האט דער רעיענט נאך נישט קיין גענוגענדען רעכטליכען גרונד דורכצופיהרען א פראטעסט.

דער רעיענט אדער א ספעציעל דערצו בעפולמעכטיגטער פערזאן מוז אומבעדינגט בעזוכען דעם אויסשטעלער לויט דעם אנגעגעבענעם אדרעס און איהם פארשטעלען דעם בעטרעפענדען וועקסעל און ווען ער קויפט איהם נישט אויס, האט ערשט דעמאלט דער רעיענט, דאס רעכט צו מאכען דעם פראטעסט.

פונדעסטוועגען קאן דער פארוואורף, אז דער רעיענט אדער זיין פערטרעטער האט זיך נישט צוגעפאסט צו די דערמאהנטע בעשטימונגען, נישט משפיע זיין אויף דער גילטיגקייט פון פראטעסט.

9893. א לעזער פון קאנסטאנטינער.

נישט אריינגעהענדיג אין עצם פון פראצעס, ענטפערען מיר אייך, אז געגען דער פאמעלעכדיגער טעמפא קאנט איהר דערלאנגען אין אפעלאציע־געריכט אנ'אינצידענטאל סקארגע.

די דאזיגע אנקלאגע קאן דערלאנגט ווערען דירעקט אהן דער פערמיטלונג פון קרייז־געריכט און צו יעדער צייט.

ענדליך
האבען זיך אלע איבערצייגט אז די פאטענטירטע פעלד־בעטען
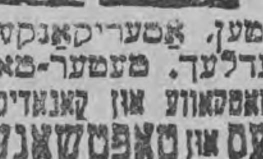
PALMA-PATENT וועלכע זענען פערזעהען מיט דער שוץ־מארקע
זענען די פראקטישסטע און דויערהאפטסטע
מיט א גאראנטיע אויף 3 יאהר, עמפפעהלען מיר אויף לאגער.
אויסערדעם בעזיצען מיר אין א גרויסען אויסוואהל
ניקעל־בעטען, ניקעל־קינדער־בעטען, טיש־בעטען, אמעריקאנקעס, קינדער־וועגעלעך, קינדער־בענקעלעך אויף רעדלעך, מעטער־מאס.
מאטראצען, גענעטע, שאסקאווע און קאנאדיסקע קאוטשוקעס און טאפטשאנעס
בעמערקונג: בעטלעך מיט ווענטלעך חיים און ברויי 17 זל., פאלאווע־בעטלעך 14 זל.
רעעלע בעהאנדלונג. -- פאבריקס־פרייזען. -- ווענליכע רעפעראטורען.
הורש לאדז, פולנאצנא 24, טעל. 31-85 דעסייל

יענטע זוכט א דינסט־מיידעל

(שטיפעריי)

פון ב. קאוונער.

שוין א פאר וואכען ווי יענטע מיינע זוכט א דינסט־מיידעל. אבער זי קאן נישט געפינען אזא ווי זי וויל. זי וויל נישט קיין פוילע, נישט קיין יונגע, נישט קיין שעהנע און נישט קיין נאר, זי זאגט, אז אויב זי וועט נישט קריגען דאס, וואס זי וויל, וועט זי זיך דערווייל בעגעהן.

פרעג איך ביי איהר א פראגע: יענטעלע טייערע, וואו ליגט דער שכל אין קלויבען דוקא נישט קיין שעהנע, נישט קיין יונגע? מילא, אז דו ווילסט נישט פוילע, נישט קיין נאר, האט עס א זין; אבער עקסטרא זוכען א מיאוסע און א אלטע — דאס הער איך דעם ערשטען מאל.

ענטפערט מיר יענטע: אט דאס אליין וואס דו פרעגסט מיך אזעלכע פראגען, בעווייזט מיר, אז איך האב רעכט; און איך ווייס וואס איך וויל, עס טעם מאהך האט נאך נישט אויסגעטרוקענט. איך קאן דיך, מענערלע ממזר, פון אלע זייטען! שוין 30 יאהר, אז איך קאן דיך. א דינסט־מיידעל אין א הויז דארף צו ערשט געפעלען זיין דער באלעבאסטע; אז זי געפעלט דעם באלעבאס איז צרות; דעמאלט האט ער נוצען פון איהר, נישט זי. וואס דארפסטו מעהר; אט האט מיר דערצעהלט די מאדאם וויינגארטען, אז איהר דינסט־מיידעל האט שעהנערע קליידער פאר איהר, דאס איז דער פאר, וואס זי איז זעהר א שעהנע, האט עס איהר דער באלעבאס, וויינגארטען, געמאכט פרעזענטען. און זי האט שוין געטראפען איהר מאן קושען דאס דינסט־מיידעל נישט איין מאל און נישט צעהן מאל. און אז זי פרעגט איהר מאן, אלעמאל ער קושט דאס דינסט־מיידעל, ענטפערט ער: ערשטענס, איז זי א יונגע, צווייטענס, איז זי א שעהנע און, דריטענס, איז זי, נעבעך, א יתומה, אנ'עלענדע; קיין יונגע־לייט, מיט וועמען צו שפאצירען, האט זי נישט, ווייל זי איז אלעמאל פערנומען מיט הויז־ארבייט, האט זי, נעבעך, נישט קיין צייט אויסצוגעהן מיט קיין יונגעלייט; איז נישטא ווער עס זאל זיך מיט איהר אפגעבען, א מאל א צערטעל טון, א קוש טון, איהר געבען א פרעזענט; מוז ער דאס טון... אויף א יתומה איז א רחמנות, זאגט ער; א פערהייראטע פרוי קאן דאס נישט פיהלען, אבער א מיידעל, וואס האט נישט קיין חתן אדער א געליבטען, אזא מיידעל פיהלט עס. מוז ער זעהן, אז עס זאל איהר גארנישט פעהלען. נישטא, זאגט ער, קיין גרעסערע מצוה אויף דער וועלט ווי פערשאפען א יתומה א קאפ פערגעניגען. און אויב די יתומה איז נאך א דינסט איך — דעמאלט איז דאס א דאפעלטע מצוה! אט אזוי טענה'ט דער הער וויינגארטען. טא מיט וואס וואלסטו געווען בעסער פאר איהם? אלע הינט האבען איין פנים; אלע מאנספילען זענען חזירים. האב איך רעכט, מענערלע, צי ניין?

זאג איך:

— יענטע, דו האסט נישט רעכט, נישט אלע מאנספילען זענען וויינגארטענס, זענען אזוי רייך ווי ער. אזוי פראסט ווי ער. ווען דו זאלסט האבען א שעהנע און א יונגע דינסט־מיידעל אין הויז, וואלט איך זי בעהאנדעלט נישט ווי א דינסט־מיידעל, נאר ווי א מאמען. איך וואלט איהר געהאלטען עהרליך. געפיהרט איהר אין יודישען טעאטער, געגעבען דעם שעהנסטען צימער און דאס ווייכסטע בעט און די בעסטע קישעס. מחמת א דינסט־מיידעל דארף האבען קרעפטען צו ארבייטען, און אז זי רוהט זיך נישט אויס, האט זי נישט קיין קרעפטען. אויף א דינסט־מיידעל איז דער רחמנות גרויס; שטעל זיך פאר א מיידעל, א טאטען'ס א קינד, וואס האט צעהן מאל אזוי פיל שכל ווי די באלעבאסטע, איז שעהנער, יונגער, קליגער, מעהר בריה, איז בעלעזענער, קאן שרייבען, רעדען צו א מענשען — דארף זיין א דינסט ביי יענעם. איז דאס נישט קיין שאנדע? א נארישע יודענע מיט קעלבער־נע אויגען, מיט א צודרעהטע פיזור דארף דאס זיין איהר הערשערין; דארף זיך שאפען מיט איהר. וואלט איך אזא דינסט־מיידעל אויף די הענד ארומגעטראגען; איהר געגעבען דאס טעלערעל פון הימעל. זאל זי זעהן, אז איהר באלעבאס איז א פיינער מענש, אז ער ווייס ווי ארומצוגעהן ארום א דינסט־מיידעל. אבער, ווען איז עס געווען? ווען דאס דינסט־מיידעל איז א יונגע, א שעהנע, א ברונעטע, א חנ'עוודיגע מיט צוויי גריבלעך אין די באקען, א לאכעריגע.

האט מיך יענטע אויסגעהערט און ווידער גע'טענה'ט די זעלבע טענה, וואס פריהער:

— ווייל דו ביסט אזוי בעגייסטערט פאר א שעהנע און א יונגע, איז א סימן, אז איך מוז צונעהמען א מיאוסע און אנ'אלטע!

האב איך דאך איינגעזעהען, אז איך וועל שוין יענטע'ן נישט איבערציינען, אז זי וועט זיך נישט אונטערגעבען, אז איך וועל שוין אין הויז קיין שעהנע און קיין יונגע דינסט־מיידעל נישט האבען. זאג איך צו איהר:

— יענטע, גוט זאל זיין ווי דו זאגסט; נעהם זיך וואס פאר א מיידעל דו ווילסט. איך וועל זיך נישט מישען אין די זאכען. נאר איין זאך זאג איך דיר, יענטע, אז איך וועל פון איהר נישט עסען. איך האב פיינט מיאוסע מיידלעך. איכ'ל בעסער קוקען אויף צוואנציג שעהנע, איידער אויף איין מיאוס'ע.

האט זיך יענטע נישט געמאכט קיין צימעס פון מיינע רייד, מאלע וואס איך בעבע! — האט זי געזאגט, און זי איז אוועק צו א צושיקער פון דינסט־מיידלעך, איינמאל, א צווייטען מאל און א פינפטען מאל און נישט געקאנט קריגען קיין מיידעל, נישט קיין שעהנע נישט קיין מיאוס'ע, נישט קיין יונגע, נישט קיין אלטע. ווי נאר זיי האבען דערהערט דעם נאמען יענטע כעלעבענדע האבען זיי זיך אפגעטרייסלט. איין מיידעל האט געזאגט: „בעסער זאל איך געהן אין גיהנום. בעסער אויף דער תליה, איידער דינען ביי יענטע כעלעבענדע". פון וואנען ווייסט זי ווער יענטע איז? איהר שוועסטער ווייס שוין ס'ארא פיסקעל יענטע האט, ס'ארא בחור'טע זי איז! און נישט נאר זי אליין, נאר כמעט אלע דינסט־מיידלעך קענען יענטע'ן. בלייבט מען זאל אריינעהמען אין הויז א גויאישע דינסט. און דאס וויל נישט יענטע. מיט א גויאישער דינסטמיידעל קען מען זיך נישט צונויפרעדען זאגט זי.

דערווייל האלט עס ביים אלטען: יענטע זוכט נאך אלץ א דינסטמיידעל און זי קען נישט קריגען, און אז זי וועט קריגען איינע וועל איך אייך באלד לאזען וויסען...

וויצען, וואָס גייען אַרום צווישען יודען אין סאָוועט-רוסלאַנד

מען דערצעהלט, אַז אין די ערשטע יאָהרען פון דעם סאָוויעטישען רעזשים פלעגט ראַדעק דער בעוואוסטער יודישער קאָמוניסטישער פיהרער, אויסטראַכטען יעדען טאָג לכל הפּחות איין גוטען וויץ וועגען דער באָלשעוויסטישער רעוואָלוציע דאָס בעווייזט, אַז איניגע קאָמוניסטען האָבען אַ חוש פאַר הומאָר.

צו האָבען אַ חוש פאַר הימאָר, צו קענען וויצלען זיך איבערן לעבען, מיינט דאָך צו פערשטעהן דאָס לעבען, מיינט צו קענען קיקען טיפער פון דעם פלאַך, צו זעהען, וואָס עס טוט זיך אַרום, נישט נאָר אונטערען נאָז; מיינט צו פערשטעהן, אַז דאָס לעבען איז וויכטיגער פון דיציפּערען אין בוכשטאַבען פון אָפיציעלען קאָמוניזם; דאָס מיינט אויך נישט צו זיין צו דאָגמאַטיש, נישט איינשפּאַרען זיך צו שטאַרק איבער אַנ׳אות, דאָס מיינט פעהיג זיין אַמאָל צו צווייפלען, אָפּגעהן אַ ביסעל פון דער גלייכער ליניע.

און דער רוסישער ברייטער עולם האָט טאַקע דעם חוש פאַר הומאָר. אויב איהר וועט אָפּזיין אין מאָסקווע אַ פּאָר וואָכען און בעקענען זיך גוט מיט די דאָרטיגע מענשען, מיט סאָוויעטישע בירגער, וועלען זיי אייך יערען טאָג דערצעהלען נייע וויצען, וואָס שפּיגלען אָפּ דאָס איצטיגע לעבען אין ראַטען-פערבאַנד אַ סך בעסער אפשר, ווי די לאַנגע ערנסטע אַרטיקלען אין דער סאָוויעטישער פּרעסע. אין סאָוויעט-רוסלאַנד דערצעהלט מען פּאָליטישע וויצען אָבער נאָר אין אינטימע קרייזען, צווישען גוט בעקאַנטע מענשען. איך קען איינעם אַ יודישען יונגענמאַן אין מאָסקווע, וועלכער פערשרייבט סאָוויעטישע אַנעקדאָטען און וויצען זינט דער באָלשעוויסטישער רעוואָלוציע אין אָקטאָבער 1917. די קאָלעקציע פערנעהמט פינף היבשע בענד און ער שרייבט ווייטער.

אָבער מיינט נישט, אַז דאָס איז אַזאַ צייט-פערטרייב אין רוסלאַנד, ווייל מענשען האָבען נישט קיין אַנדערע דאגות. פערקעהרט, דאָס איז אַ רעזולטאַט פון די שווערע איבערלעבונגען, וואָס דאָס רוסישע פאָלק האָט דורכגעמאַכט אין משך פון די לעצטע צוועלף יאָהר. עס נעהמט זיך פון דער טיפסטער פערצווייפלונג. דאָס לעבען איז אַזוי בעדריקט, אַז מען זוכט אינסטינקטיוו צו טרייסטען זיך מיט עפּעס, כאָטש מיט אַ וויץ.

און עס איז געוויס נישט בלויז קיין צופאַל, דער פאַקט, וואָס דער ערשטער און גרעסטער אויסטראַכטער פון סאָוויעטישע אַנעקדאָטען אין רוסלאַנד איז געוואָרען דער יוד ראַדעק, און דאָס, וואָס די גרעסטע צאָהל אַנעקדאָטען אין רוסלאַנד היינט צו טאָג ווערען בעשאַפען פון יודען, ווייל די יודען זענען דאָך די נידערגעשלאָגנסטע, די יעניגע, וועמען די עקאָנאָמיש-פּאָליטישע איבערקעהרעניש אין רוסלאַנד האָט געטראָפען שווערער, ווי אַלע איבעריגע טיילען פון דער בעפעלקערונג. און די יודען האָבען זיך דאָך שוין פון לאַנג אויסבעלערנט ווי אַזוי צו וויצלען זיך איבער דעם ביטערען גורל, אפילו אין די סאַמע שווערסטע ביטערסטע מאָמענטען פון לעבען. דאָס איז די אַלטע קונסט פון לאַכען דורך טרעהרען, אָדער ווי מען זאָגט עס אויף פּראָסט לשון — לאַכען מיט יאַשטשערקעס...

מען קען געהן אפילו ווייטער. מען קען זאָגען, אַז פאַר די יודען אין רוסלאַנד זענען וויצען נישט נאָר קיין צייטפערטרייב, נאָר אַנ׳אַקטועלע פּסיכאָלאָגישע נויטווענדיגקייט, דער איינציגער כלי-זין קעגען אַבסאָלוטער פערצווייפלונג. און פּונקט ווי זיי האָבען געשפּילט אַ גרויסע ראָלע אין דורכפיהרען די רעוואָלוציע, וואָס האָט אַריינגעבראַכט דעם באָלשעוויזם, אַזוי זוכען זיי איצט צו דערטראָגען זייער אַלטע אמונה אין דעם לעבען און אין דער צוקונפט דורך וויצלען זיך איבער דער איצטיגער לאַגע אין סאָוויעט-רוסלאַנד. דאָס איז די איראָניע פון זייער גורל.

און מען מוז זיך אָפּשטעלען אויף אַ מערקווירדיגען פאַקט: זייער וויצלען זיך, זייער הומאָר איז נישט ביטער. דער דורכשניטליכער יוד איז דאָך בכלל נישט קיין פערביסענער מענש. אפילו אין די פינסטערע טעג פון דעם צאַר ניקאָלאַי איז דער רוסישער יוד נישט געווען אַזוי פערביטערט, ווי מען האָט געקאָנט דערוואַרטען. קעגען דעם צאַריזם און קעגען דעם צאַר האָט ער אייגענטליך גאָרנישט נישט געהאַט. ער האָט שוין אַלץ געזעהען און דורכגעמאַכט, אַלץ, אַלערליי סאָציאַלע און פּאָליטישע פאָרמען, טיראַנישע און פרייע, מאָנאַרכישע און דעמאָקראַטישע; ער האָט זיי אַלע איבערגעלעבט און האָט געוואוסט זייערע שוואַכקייטען; ער האָט געוואוסט, אַז צו אַלץ קומט אַ סוף, אַז די שטאַרקסטע מוזען ענדליך פאַלען; וואָס ער האָט געוואָלט, איז געווען אַ מעגליכקייט צו אָטעמען, צו טערדיגען אויף אַ שטיקעל ברויט, מיט פּאָליטיק האָט זיך דער דורכשניטליכער יוד ווייניג אינטערעסירט. ער האָט זיך גוט אויסגעלערנט צוציפּאַסען זיך צו פערשידענאַרטיגע פּאָליטישע פאָרמען, און אויך צו גרויסע און פּלוצלינגע ענדערונגען. פרעגט אַ יוד היינט צו טאָג, וועט ער אייך פּשוט זאָגען, אַז צו דעם קאָמוניזם האָט ער גאָרנישט, פערקעהרט, די אידעע איז דאָך גאָר אַ גוטע, און ער וואָלט זיך שוין ווי נישט איז צוגעפּאַסט, ווען מען זאָל איהם נאָר געבען אַ ביסעל פרייע לופט..

די וויצען און אַנעקדאָטען האָבען דורכגעמאַכט אַלע פאַזען און סטאַדיעס פון דער רוסישער רעוואָלוציע, אָפּשפּיגלענדיג די אומשטענדען אין יעדען פעריאָד. אָט זענען, למשל, צוויי כאַראַקטערישע וויצען וועגען טראָצקין. אין די ערשטע טעג פון דעם באָלשעוויסטישען רעזשים, ווען די יודישע קאָמוניסטען, אין געגענזאַץ צו דער איצטיגער לאַגע, האָבען נאָך געשפּילט אַ גרויסע ראָלע אין דער סאָוויעטישער רעגירונג, פלעגט מען דערצעהלען, אַז טראָצקי, דער אַלמעכטיגער קאָמאַנדיר פון דער רויטער אַרמעי, לעגינס רעכטע האַנד, האָט איינמאָל געבראַכט זיין פאָטער אין קרעמעל מיט זיך. דאָרט איז פאָרגעקומען אַ פערזאַמלונג פון די סאָוויעטישע פיהרער. עס זענען געווען אַנוועזענד, לויט׳ן אַנעקדאָט, ראַדעק, זינאָוויעוו, קאַמעניעוו, ליטווינאָוו, סווערדלאָוו און אַנדערע יודישע קאָמוניסטען. טראָצקיס פאָטער האָט זיך דערפיהלט גאַנץ היימיש, עפּעס אייגענע מענשען, אַלץ יודען, אחינו בני ישראל. אָבער פּלוצלינג דערזעהט ער צווישען די אַנוועזענדע לענינען. פרעגט ער טראָצקין: זאָג מיר, לייבעלע, ווער איז דער גוי? מאַכט טראָצקי: פערשטעהסט מיך, טאַטע, דאָ איז אונזער קרעמעל, אָבער דער פּאַטענט איז אויף אָט דעם גוי׳ס נאָמען.

ווען מען האָט זיך דערוואוסט אין מאָסקווע, אַז די סאָוויעטישע רעגירונג האָט בעשלאָסען אַרויסצושיקען טראָצקין קיין טערקיי, נאָר קעמאַל פּאַשאַ האָט זיך אָפּגעזאָגט איהם אַריינצולאָזען און ביי קיין אַנדער רעגירונג האָט מען אויך נישט געקאָנט פּועל׳ן אַ וויזע פאַר טראָצקין, האָט אָנגעהויבען אַרומגעהן צווישען די יודען דער פאָלגענדער אַנעקדאָט: געהענדיג אין גאַס אין אַלמאַטאַ, וואו ער איז געווען פערשיקט, האָט טראָצקי פערלאָרען זיין נאָז-טיכעל. אַ דורכגעהענדיגער יוד האָט דאָס בעמערקט, כאַפּט ער אונטער דאָס נאָז-טיכעל, לויפט צו טראָצקין און דערלאַנגט דאָס איהם. דער געפאַלענער נאַפּאָלעאָן פון דער באָלשעוויסטישער רעוואָלוציע בוקט זיך דריי מאָל צו דער ערד און קען גאָר דעם יודען נישט אָפּדאַנקען. דאָס וואונדערט דעם יודען זעהר שטאַרק. ער פרעגט: טאָוואַרישטש טראָצקי, וואָס דאַנקט איהר מיר אַזוי שטאַרק, דאָס איז דאָך אַ פּשוט׳ער נאָז-טיכעל, אַ קלייניגקייט. זאָגט איהם טראָצקי: דאָס איז שוין גאָרנישט קיין קלייניגקייט, רב יוד, דאָס איז דאָך דער איינציגער אָרט, וואו איך קען אַריינשטעקען מיין נאָז...

ל. גלאַטמאַן

Dr. med. I. WAJNBERG

Cegielniana 47, tel. 26-02

צוריקגעקעהרט

אינערליכע קראַנקהייטען.
ספּעציעל פאַר לונגען- און האַרץ-קראַנקהייטען.
בעשטראַהלונגען און קינסטליכע בערג-זון.
עמט אָן אין דער לעמשניצע זגערזשער 17 פון 6—7 אָוו.
אין דער חיים פון 3—5 נאָכמיטאָג.

מיין רעקלאַמע
איז גוטע סחורה

דעריבער טרינקט ווייך נור דעם פון דער בעוואוס-טער פירמע

מענדיל בּאַרנשטיין

„בּערווין"

לאָדז, נאָוואָמיעסקאַ 30
טעלעפאָן 58
דירעקטער אימפּאָרט פון ארץ-ישראל

היט אייך פאַר פאַלסיפיקאַטען!

Dr. med. J. Lubicz

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46

קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען,
פערקרימונגען פון די פּליי‍צעס און גלידער.
איינגענע פּראַצאָהניע פון זעמליכע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען, ווי: וואַלדעקעס אויף פּלאַטפוסען, קאָנטראַ-ליבע פוס, גאָרסעטען א. ז. וו. עמפּפאַנגט פון 5—7 אָוו.

צוריקגעקעהרט.

Dr. H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאַנא 25, טעל. 26-87

ספּעציעל אַרצט פאַר הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער-שוועכע, אַלע אַרט אַנאַליזען, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען

נעמט אָן פון 8-2 נ.מ. און פון 5-9 אָוו.

דער מאַלפּע-מענש

(35 (סענסאַציאָנעלער ראָמאַן)

נישט קאָנענדיג בעגרייפען ווי-אַזוי דער מאַלאַי׳ער איז דאָ אונטערגעקומען, האָט איהם מאָריס געוואָלט אַ רוף טון.

דער מאַלאַי׳ער האָט געמאַכט אַ שריט פאָראויס, ווידער אַ שניט געטון די לופט מיט דער שווערד, און באַלד האָט מיט אַ מענשליכען פערצווייפלונגס-אויסגעשריי אַ לאָז געטון זיך אין דער זייט אונטער די בוימער, און איז פערשוואונדען אין דער פינסטערניש.

— מיין הער, — האָט זיך אָפּגערופען מאַדיס — איהר זענט געקומען צו דער ריכטיגער צייט. איך דאַנק אייך.

זוכענדיג מיט די אויגען באַג׳ן, וועלכער איז פערשוואונדען אין דער פינסטער, האָט ער זיך אַרומגעקוקט?

אויך דער מאַלאַיער איז ווי איינגעזונקען געוואָרען.

אַנשטרענגענדיג די ראיה, האָט מאָריס דערזעהן אַנ׳אומקלאָהרען שאָטען, וואָס האָט זיך געשאַרט ביי דער פּאַרק-וואַנד אין דער ריכטונג צום אַרויסגאַנג.

ער האָט געוואָלט דעריאָגען דעם מאַלאַיער און פונאַנדערפרעגען איהם, וואָס דאָ האָט פּאַסירט.

ער האָט זיך אָבער איבערגעלייגט, און בעשלאָסען, אַז איהם שטעהען פאָר צו לעזען וויכטיגערע זאַכען, און אַז ער טאָר נישט פטר׳ן בחנם קיין צייט.

ער האָט אַריבערגעקלעטערט דעם פּאַרקאַן, צוגעקומען צום הויפּט-איינגאַנג, און הויך-אונטערפייפענדיג אַ לידעל, האָט ער זיך געלאָזט געהן מיט דער הויפּט-אַלעע צום שלאָס.

אויפ׳ן וועג האָט ער קיינעם נישט אָנגעטראָפען, און קיינער האָט איהם נישט אָפּגעשטעלט.

קודם האָט ער אַ זוך געטון נעבען פענסטער, וואו ער איז אַראָפּגעשפּרונגען און געפונען זיין רעוואָלווער.

איצט האָט ער געדאַרפט דערגעהן, וואָס עס איז געוואָרען מיט דער אַרטיסטקע מענדאָזאַ.

איהר אויטאָ האָט געוואַרט ביים טויער פון שלאָס.

הייסט עס, אַז דער מיסטער גרעגאָרי האָט זי נאָך נישט אָפּגעלאָזט.

מאָריס׳עס האַנד האָט זיך אויסגעשטרעקט צום גלעקעל...

פּלוצים האָט ער דערהערט שטימען און שריט.

געדעדט האָט מענדאָזאַ.

מאָריס איז אָפּגעשפּרונגען פון דער טיר און בעהאַלטען זיך אין אַ זייט.

— אַ גוטע נאַכט, מיסטער גרעגאָרי, — האָט פריינדליך געזאָגט די יונגע דאַמע — ביז מאָרגען!

— קומט צום פריהשטיק, — האָט געשטימט דעם בּאַראָנעט׳ס שטימע — און ברענגט מיט זיך דאָס מיידעל. שיקען נאָך אייך דעם אויטאָ?

— ניין, אַ דאַנק! מען דאַרף נישט.— האָט זיך מענדאָזאַ שנעל אָפּגעזאָגט פון דעם פאַרשלאַג.

מאָריס האָט געוואַרט ביז זי איז פערשוואונדען אין דער טיף פון דער אַלעע.

גרעגאָרי איז געשטאַנען אויפ׳ן שוועל, איינקוקענדיג זיך אין דער פינסטערניש.

לסוף איז ער אַריין אין שטוב, צוגעמאַכט הינטער זיך די טיר, און דאָס קלאַפּען פון די ריגלען אין דעם שלאָס האָט בעוויזען מאָריס׳ן, אַז דער איינגאַנג ווערט ענדגילטיג פערשלאָסען אויף דער נאַכט.

וואוּהין-זשע איז אַהינגעקומען פאַס? שוין-זשע האָט ער בעוויזען אַוועקצוגעהן?

מאָריס האָט אָפּגעוואַרט ביז ס׳איז איינגאַנצען שטיל געוואָרען, און זיך פאָרזיכטיג געלאָזט געהן מיט די שריט פון דער יונגער דאַמע.

איהם האָט אינטערעסירט דער געדאַנק פונוואַנען איז דערשינען דער מאַלאַי׳ער, און וואו איז ער פערשוואונדען.

דערמאָהנענדיג זיך, אַז ער האָט אויף דעם פענסטער פערגעסען זיין שטריק-לייטער, האָט ער זיך צוריקגעקעהרט פון האַלבען וועג.

דער לייטער איז געהאַנגען אויף דעמזעלבען אָרט אַזוי ווי ער האָט איהם געהאַט איבערגעלאָזט.

מאָריס האָט איהם פאַמעליך אַרונטערגענומען און פאָרזיכטיג אַריינגעלעגט אין זאַק.

... וואַרק, זיך אַוועקגעזעצט אויפ׳ן מאָטאָציקל און אַוועקגעפאָהרען צו טשיטשעסטער.

נישט קוקענדיג אויף די אַלע איבערלעבונישען, איז ער די נאַכט רוהיג אַדורכגעשלאָפען, און זיך אויפגעוועקט שפּעט אינדערפריה, ווען מ׳האָט צו איהם אָנגעקלאַפּט אין דער טיר, און אין צימער איז אומגעריכט אַריין אַ בעזוכער.

מאָריס האָט אויפגעהויבען דעם קאָפּ פון קישען, און אָנגעהויבען פאַר גרויס פערוואונדערונג צו פינטלען מיט די נאָך-פערשלאָפענע אויגען.

— צי חלומ׳ט זיך מיר עס, אָדער ס׳איז אויף דער וואָהר? — האָט ער אַרויסגעמורמעלט — דאַכט זיך סטענס?

דער מאַיאָר סטענס האָט אַ שמייכעל געטון.

— ניין, מיין טייערער, איהר שלאָפט נישט. דאָס בין איך טאַקי!

— וואָס איז געשעהען? — האָט מאָריס אויסגערופען, אויפשפּרינגענדיג פון בעט.

— גאָרנישט איז געשעהען.. אויב מ׳זאָל נישט אַריינרעכענען אין חשבון, אַז נעכטען אין אָוונד האָב איך זיך שפּעט פערזעסען אויף אַ באַל, און היינט אינדערפריה בין איך אַרויסגעפאָהרען. איך האָב געוואָלט שטילען מיין נייגעריגקייט, און זעהן ווי-ווייט איהר זענט אַוועק מיט׳ן ענין-עלמער.

— ס׳אַרא ענין-עלמער? — האָט זיך מאָריס אַ קראַץ געטון ביים קאָפּ — גאָט מיינער, איך האָב דאָך איינגאַנצען פערגעסען אין עלמער׳ן!

— אויב אַזוי... כדי צו דערמאָהנען אייך — האָט סטענס געענטפערט — טאַ נאַט אייך!

סטענס האָט אַרויסגענומען פון טאַש אַ קליינעם צייטונגס-אויסשניט און דערלאַנגט מאָריס׳ן

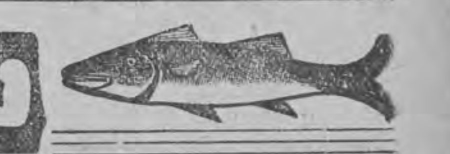

פיש ביליג

מיר מאכן בעקאנט, אז אין דער

פיש=האלע נייע גאס 4
(נאך לודקאו)

מיט 40 און 50 גר. ביליגער ווי איבעראל! קומט און איבערציגט אייך!

בעקומט מען אלע סארטן לעבעדיגע און טויטע **פיש**

אויפפאדערונג

צוליב דעם, וואס ה׳ יאסעל אייכלער, בזשעזשינער 5 האט ביי מיר אויף א שווינדלערישען אופן אויסגענארט וועקסלען אויף א סומע פון 1000 זל. פאדער איך איהם אויף, אז ער זאל אין פערלויף פון 3 טעג אפגעבען די וועקסלען אדער די סחורה. אין געגענפאל וועל איך איבער געבען דעם ענין דער פראקוראטור. גלייכצייטיג מעלד איך דער עפענטליכקייט, אז די אויבענדערמאהנטע וועקסלען וועל איך נישט צאהלען כל-זמן דער ענין וועט נישט ערלעדיגט זיין דורך דעם ה׳ אייכלער. מיט אכטונג

שלמה זינגערמאן, פעפער-גאס 20

דער יונגערמאן,

וועלכער איז געפאהרען אויפ׳ן טראמוואי נומ׳ 6 ביים רוג גדאנסקא, און האט בייגעוואוינט, ווען מ׳האט מיך געשלאגען, זאל צושיקען מיר געפל. זיין אדרעס. **H. Apfelbaum, Północna 2**

השבת אבדה,

שבת - צונאכטס האב איך פערלוירען אויף וסכאדניא 43 7 פראטעסטירטע וועקסלען און אויך געלד. די פראטעסטירטע וועקסלען ווערען אלע ערקלערט פאר אונגילטיג. דער עהרליכער פינדער ווערט געבעטען דאס געלד זיך צו האלטען אלס בעלוינונג און די וועקסלען אפצושיקען אין אדמ. פון דער צייטונג. 16001

ווער ס׳וויל האבען א גוטען ראדיא=אפאראט

אויף 6 מאנאטליכע אבצאהלונגען, זאל זיך ווענדען צו דער פירמע

Polskie Radjo

Inż. J. KRZYŻANOWSKI i S-ka
Andrzeja Nr. 4.

אומזיסטע פראבע מיט׳ן איינשטעלען אנ׳אפאראט אין שטוב אריין צום קליענט, פערפליכטעט נישט צו קויפען.

געגען בעלוינונג!

ס׳איז פערלוירען געווארען א טשעק פון דער באנק פאלודניאווא 4 אויף א סומע פון 600 זל. געווען צאהלבאר דעם 13/10 אויף דער פירמע מ. גליקסמאן מיט פאלג. זשירעס: ר. גערשטמאן, סטאדאלניאנא 2 און ל. אסטראוויעצקי. אפצוגעבען ביי ש. גוטמאן און ווייגריב, לאדז, קארווינסקא 6. דער טשעק ווערט ערקלערט פאר אונגילטיג. 1601

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען

און ערצטליך-דענטיסטישער קאבינעט
זגיערסקא 17 טעל. 16-33.

ד״ר ראקאווסקי נאז האלז, אויערן קר.	10—11 2—3 7—6
ד״ר רושאנער הויט און געשלעכט קר.	10—11 1—2
ד״ר גאלדשטיין- אויגען-קראנקהייטען פאלאק	1—2 7—8
ד״ר יוסטמאן נערווען קראנקהייטען	12—2 חוץ זונ.
ד״ר ראזענצווייג קינדער-קראנקהייטען	10-12 4-5
ד״ר פאפיערני פרויען און געבורטס-הילף	11-1 1/2 5-6
ד״ר קאנטאר כירורגישע-קראנק.	4 1/2-5 1/2 זונ. 1—2
ד״ר ווייגבערג אינג. הארץ לונגען	12—1, 6 1/2—7 1/2
ד״ר סטופעל רענטגען	12—2, 4—6
א. גראדזענטשיק צאהן-ארצט	5—7
נ. ראזעס צאהן-ארצט	8—2

צאהן-באהאנדלונג, בעלייכטונגען, קאראנען, פלאמבען א.א.וו.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען
א רענטגען-אינסטיטוט
באהאנדלונג פון הויט קראנקהייטען טון קאפ (פארך) מיט רענטגענשטראלען, פאר בעשטראלונג און דורכלייכטונגען, קווארץ-לאמפע, דיאטערמיע, עלעקטרוליזאציע, אלע מעגליכע אנאליזען. א קאסע פאר שטעמלער.
אימפונגען געגען שארלאך (שקארלאטין) פון 4—5 נאכם.

די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג
וויזיט אין דער שטאט.

ערצט.-קאסמעטיש. גאבינעט

פרל. מארקוס נעהמט אן פון 5-7 אווענד

Kino MIMOZA
ul. KILIŃSKIEGO 178.

היינט און פאלגענדע טעג !!!

גרויסע פרעמיערע! גרויסע פרעמיערע!

ליבעס=פלאם
(ŻAR MIŁOŚCI)

צום בילד ווערט צוזינגען א גרויסער רוסישער כאר פארשידענע רוסישע לידער.

כי יהי׳ ריב בין אנשים ונגשו אל המשפט !!!

זאלסטו גלייך קומען צו לויפען אין רעכטסקאנסולענטען=ביורא צו ה׳

י. מאנעלא, פיעטריקאווער 17
טעלעפאן 79-48

וואו עס ווערט ערלעדיגט און געשריבען אלערליי ביטעס: ציווילע, קארנע, האנדלאווע, אפעלאציעס, ארוואלאניעס, קלאוזולעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, שותפות=אקטען וועגען דירות אין אורזשאנד ראזיעמטשי, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען.

מיט אכטונג
י. מאנעלא, רעכטסקאנסולענט
פעטריקאווער 17.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים=ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.

נאר פאר וועגערישע הויט=קראנקה. פון מענער-שוועכע אצאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגישע און נערווען-קראנקהייטען. קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל=קאבינעט קאסמעטיק.
-- טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אווענד. --
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכט.
נעמט אן א פרוי-דאקטאר נאר קינדער און פרויען
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
- באזונדער ווארטע-ציכער פאר פרויען. -

וויזיט 3 זל.

א צימער

פאר א יונגענטאן, אפצוגעבען. צעגעלניאנא 9, וואוינונג 18. 10009

כ׳זוך א שטוב

אויף חודש-געלד. צו ערפאהרען ביים צייטונגס-פערקויפער זגערזשער 8 און רוג פוילישע גאס.

א פאבריקס=לאקאל

ווערט געזוכט פון זאפארט. צו ערפאהרען גדאנסקא 18, פראנט אין וועש-געשעפט.

אנ׳אויטא

Ford האלב-לאסט מארקע אין בעסטען צושטאנד, ביליג צו פערקויפען. מ׳קען עווענט. צונעמען אלס שותף. צו ערפאהרען דאלנא 11, ביי מאקס וואטענבערג.

האללא! האללא!
קלינג טעל. **1.63-30**
„Pogotowie krawiecka Kiersza“ **91** זשעראמסקא
רוג-נעוועלב. — מאטענמאל׳ע אויפפ׳ישונג פון גאר.יטער 3 זל. א קלייד 80 2 זל. פאלטען פאר 3 זל. צוזאמען מיט׳ן אפנעמען און אפשיקען. עקספרעס ווערט געוואשען, גע-פארבט, איבערגעארבייט, גע-ניצעוועט, קינסטליך געצע-רעוועט. 10075

טליתים=פאבריק

אויסארבייטונג פון וואלענע, האלב-וואלענע, זיידענע טליתים כמו טערקישע, קאלאמעיער, ווי אויך טליתים-קטנים, הורט און דעטייל מיט אויספערטיגונג, אויך גארטלען, שפאניעס און ציצית צו בעקומען ביליגער ווי איבעראל, ביי

א.ח. ציטרינאווסקי, קאמיענגא 1,

אין 2. טויער, פארטער. קומט איבערציגט אייך!
בעמערקונג: ס׳ווערען אויך אנגענומען אלטע טליתים צום וואשען.

שייטל־צן

צו מעסיגע פרייזען צו בעקומען ביי

פארזשוצקא, קאמיענגא 5.

Dr. med.
W. EYCHNER
גינעקאלאג-אקושער
זגערזשער 41
טעל. 72-34
נעמט אן פון 4-6 אווענד.

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al. Kościuszki 27
tel. 51-78
הויט און וועגערישע קראנקה רענטגען און ליכטהיילאינסט.
נעמט אן פון 4—7 אין אווענד
צוריקגעקעהרט

Dr.
HELLER
ספעציאליסט פאר הויט-וועגערישע קראנקהייטען און מענער-שוועכע.
נאווראט 2 טעל. 79-89.
נעמט אן ביז 10 פריה און פון 4—8 אווענד. פאר פרויען ספעציעל פון 4—5 נאכמ.
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען.

Lek.-dent.
L. BIELAKOWSKA
POWRÓCILA
leczenie dziąseł, zębów
chirurgja stomatol
ul.**Kilińskiego** 113
Tel. 48-27 (winda).

ס׳ווערט געזוכט זאפארט
שטאפערינס
און אויך א לערן=מיידעל ביי יענקעל
בוגייסקי,
נאוואצעגעלניאנא 41A

צו פערמיטען

א וואוינונג מיט 2 פענסטער אויף פראנציסקאנער גאס. צו ערפאהרען אויף אלעקסאנדריסקא 9 (מרדכי גבאי׳ס גאס) ביי
א. צוקערמאן.

שפארט געלד!

די גוט בעקאנטע און לאנג עקזיסטירענדע פראצאוניע פון קראוואטען און בינדעס. עמפפעהלט צו די קינפטיגע ימים-טובים א רייכען אויסוואהל פון פערשידענע בינדעס, קראוואטען און שלייפען.

בעמערקונג: ס׳ווערען אויך איבערגעארבייט פון אלטע בינדעס אויף נייע בינדעס און שלייפען ווי אויך פון נייע שטאפען, צו זעהר ביליגע פרייזען.

הערשקאוויטש, וואלבארסקא 31,
אין הויף לינקע אפיצ. 2-טען שטאק.

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען

און דענטיסטישער קאבינעט.
בזשעזשינער 11, טעלעפאן 37-63
אפען פון 9 פריה ביז 7 אווענד.

ד״ר איזיק נאז, האלז, אויערן קר	4 1/2—5 1/2
ד״ר קערשנער קינדער-קראנקה.	9-11 4 1/2-5
ד״ר שיפמאן אינערליכע קראנקהייטען	12—2
ד״ר לוביטש הויט און געשלעכט-קר.	12 1/2—1 1/2
ד״ר שמירגעלד נערווען און גמטיגע קר.	1—2
ד״ר גאלדבלאט אויגען-קראנקה.	12 1/2—1 1/2
ד״ר חיים כירורגישע קראנקהייטען	2—5
ד״ר שמערלאווסקי פרויען-און געבורטס-הילף	4 1/2—5 1/2

פלומבע-טערעפיע, שפראך-שטערונגען ווי שטאמלען א.א. ווי פעקען-שטעכן, קינסטליכע בערג-זון-באשטראהל. אינהאלאציען, מאסאזשען, עלעקטריזאציע, אפערא. אויף פערלאנג וויזיטען אין שטאט. און לאבאראטאריע ווערען אנגענומען אלע ארט אנאליזען, אויך פלעגמע און בלוט
אימפונגען געגען שקארלאטין.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען
א רענטגען=אינסטיטוט.

ד״ר לאושינסקי סטאמאטאלאג
צאהן-ארצט 10—1 5—6
קינסטליכע צייהן, קראנצן, פלאמבען א. א. וו.

די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג

צאהן=ארצט
St. Gelberg
וואוינט יעצט
14 Zawadzka 14
נעמט אן פון 2 - 10 און פון 7 - 4

Dr. Z. Rakowski

ספעצ. פאר אויערן-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקה.
קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 27-81.
אפרעכטשונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לעטשניצע, זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—3.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקה. בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע.
אנדזשעיא 5, טעל. 59-40
נעמט אן פון 8—2 נאכמ. און פון 5—9 אווענד.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. med. STUPEL
12 Szkolna 12

ספעציאליסט פאר הויט-, האר און וועגערישע קראנקהייטען, מענער-שוועכע, ליכט און ראק, רענטגען-שטראהלען און קווארץ-ליכט, עלעקטרא-טעראפיע.
נעהמט אן פון 6 ביז 9 אין אווענד
צוריקגעקעהרט

צאהן=ארצט
LEWITA - FUCHS
פיעטריקאווער 50, טעל. 21=36
נעהמט אן פון 11—1 און 3—6.

נאך קורצע און שווערע ליידען איז געשטארבען מיין ליבער מאן אונזער טייערער פאטער, שוויגער פאטער און גרוים-פאטער אין עלטער פון 70 יאהר

נ״ע ב״ר בערל שלמה ז״ל זשיטניצקי

די לוי׳ קומט פאר היינט, דאנערשטאג, י״ג תשרי תר״ץ 12 א זייגער מיטאג פון טרויער-הויז קילינסקי 60, וועגען וואס עט טיילען מיט אין! גרויס-צער
די טיפטרויערנדע פאמיליע.

אנאנסען-פרייז: [illegible]
אבאנעמענט-פרייז: [illegible]

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat“ Spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Bramotowski i D. Silberberg
Czcionkami i druk „Najer Folksblat“ Piotrkowska 2[illegible]
Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman.